

GLAS

GLASILO DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

RAVNICE

A ŠTO ĆE BITI SLJEDEĆE ?

zkr...ifs

40. KONGRES FEDERALISTIČKE UNIJE EUROPSKIH MANJINA FUEM

U St. Moritzu je od 24. do 27. svibnja održan 40. Kongres FUEM-a. DSHV je do sada bio pridruženi član FUEM-a, a na ovom Kongresu je primljen za 65. punopravnog člana. Na Kongrsu su bili predstavnici Visokog komesarijata za ljudska prava Vijeća Europe, Visokog komesarijata za ljudska prava OESS-a, predstavnik IV komiteta OUN (za ljudska prava), te nekoliko

sveučilišnih profesora, stručnjaka za ova pitanja.

U ime DSHV bio je mr. Bela Tonković, koji je i održao govor u kojem je prikazao trenutnu situaciju Hrvata u SRJ i upoznao skup o eskalaciji terorističkih napada na Hrvate i katoličke institucije u Srijemu i Bačkoj, upozorio da država ne priznaje postojanje hrvatske nacionalne zajednice u SRJ, ukazao na diskriminirajuće elemente

prijedloga Saveznog zakona o državljanstvu i Saveznog zakona o manjinama, te Republičkog zakona o nasljeđivanju.

FUEM je najstarija organizacija reprezentativnih legitimnih manjinskih organizacija Europe, (utemeljena 1949.) Njezine članice predstavljaju oko 15 % Europljana koji žive kao pripadnici nacionalnih manjina u Europi.

REDOVITA GODIŠNJA I IZBORNA SKUPŠTINA SUBOTIČKE PODRUŽNICE DSHV

U Subotici je 3.06. održana Redovita godišnja i izborna skupština subotičke podružnice DSHV. Na Skupštini je bilo prisutno osamdeset delegata, mnogi članovi, te gosti iz DZVM, SVM, RDSV i novinari.

Na Skupštini je dosadašnji

predsjednik Odbora podružnice Antun Skenderović podnio je izvještaj o radu Podružnice. Mnogi su se uključili u diskusiju i razradili pojedina područja rada Podružnice. Dosadašnjim članovima Odbora podružnice iskrena hvala za odani rad i molimo ih da

i dalje ostanu aktivni za dobro svih nas.

Izabran je novi odbor od sedam članova: Jelelna Prčić, Lazo Vojnić Hajduk, Antun Lulić, Milivoj Prčić, Željko Skenderović i Josip Ivanković. Novi predsjednik Podružnice je Lazo Vojnić Hajduk.

SJEDNICA VIJEĆA DSHV

U subotu, 17. lipnja održana je u Subotici sjednica Vijeća DSHV. Na dnevnom redu je bilo razmatranje trenutne situacije u Srijemu, izvješća o aktivnostima Stranke, stanje obnove Doma DSHV, izgradnja interne organizacije DSHV, te priprema proslave 5. obljetnice DSHV. Konstatirano je da su se u svibnju mjesecu ove godine drastično pogoršale prilike po Hrvate i katoličke sakralne objekte. Sa žaljenjem je konstatirano da državne vlasti ni sada ne otkrivaju počiniocima. Ponašanje državnih vlasti ocijenjeno je kao cinično i diskriminirajuće prema nama Hrvatima, kao građanima SRJ, te je potvrđena potreba da se i nadalje ustrajno internacionaliz-

ira hrvatsko pitanje u SRJ.

Prijem DSHV za redovitog člana FUEM-a pozdravljeno je s nadom da će ova organizacija biti glas više koji će se čuti u prilog zadovoljavajućeg rješavanja našeg statusa i prava.

Posjeta izaslanstva MNVS ocijenjena je kao prvi rezultat zaključka Vijeća da se pokrene aktivnija suradnja između legitimnih manjinskih organizacija u SRJ s ciljem stvaranja zajedničke osnove i definiranja zajedničkih ciljeva, te usklađenog nastupa prema državi.

Šesti bajske bunjevački razgovori ocijenjeni su kao uspješni i Vijeće smatra da je Deklaracijom o hrvatstvu Bunjevaca, koju su

objavili predstavnici svih bunjevačkih grupa od Senja do Baje i Subotice, opet potvrđena neosporna činjenica da svi Bunjevci sebe smatraju Hrvatima, te da se više ne treba upuštati u nametnute i beskorisne rasprave o porijeklu i identitetu Bunjevaca. Taj problem stalno nameću oni koji žele samo da nas međusobno zavade da bi lakše vladali nad nama.

Nakon izvješća odgovornih za pojedine resore, Vijeće je zaključilo da se izgradnja interne organizacije DSHV treba ubrzati. Radna grupa za organizaciju proslave 5. obljetnice DSHV podnijela je izvješće o svom radu i prijedlog proslave.

DSHV u vlastitom domu

U proteklih mjesec dana mnogo toga se zbilo u Bačkoj i Srijemu i u vezi nas. U ovom broju GR o tome obilno izvješćuje. Svi su ti događaji na svoj način važni i nemoguće ih je rangirati što je važnije, a što manje važno. Smatram da ipak posebno treba obratiti pažnju na nekoliko događaja koji imaju posebno značenje za nas. Prvo je to val terora koji nas je u Srijemu opet zadesio. Svi se pitamo tko su ti ljudi, koji nam takvo zlo nanose i kako se uopće može dogoditi tako nešto u Europi pred kraj dvadesetog stoljeća? To su ljudi koji su uništavali i zatirali sve što nije srpsko i nije pravoslavno na teritorijama odakle su došli. Svejedno je da li je to bilo područje zahvaćeno ratom, ili nije. Beogradski novinar Mirko Đorđević je na valovima Radio Slobodne Europe to ovako objasnio: Verski objekti su znamen i obeležja prvo vere, a drugo i etničkoga, nacionalnoga i kulturnoga prisustva na ovome terenu, pa kad su već srpski akademici sa famoznim Memorandumom aktivirali etničku bombu, onda je sasvim prirodno što su se na meti našli verski objekti, biblioteke, kulturne ustanove, a osobito verski objekti, jer treba potrti tragove nečijega prisustva. (...) To je slučaj, recimo, Banjaluke i okoline, slučaj nasilja nad inovertima (čitaj katolicima! BT) u Vojvodini.... Treba naglasiti da Mirko Đorđević pojavu nasilja samo analizira, ali ne odobrava. Na ovome mjestu treba reći da ono što su akademici učinili Memorandumom Arhijerejski sabor SPC je učinio prošle godine daklarirajući da Srbi imaju pravo da odluče kako će živjeti i s kim će živjeti. Ostvarivanje takvog stava je svibanjski val terora u Srijemu, što država tolerira jer ne postoji opasnost odgovora. Toleriranjem terora ona postaje suučesnik. Uprkos svim bolnim mukama mi nastavljamo s učvršćivanjem političkog subjektiviteta hrvatske zajednice na našim autohtonim područjima. Bez obzira i na službeni stav Savezne vlade, izražen početkom lipnja u pismu generalnog

tajnika vlade Đorđija Vukčevića Saveznoj skupštini u kojemu on tvrdi da Savezna vlada ne priznaje postojanje manjinskih nacionalnih zajednica. Do sada samo Hrvati nisu bili čak ni manjina, a sada više uopće ne postoje manjinske nacionalne zajednice. Sic! Ali zato jedna druga državna struktura, ovoga puta APV, izmišlja ne nove manjine, nego čak nov narod. Ta narod nije manjina! Jelte?! Svijesni da uporedo moramo raditi na nadvladavanju izvana i iz političkih razloga unošenih radzora među nas s jedne strane, te na objedinjavanju snaga zajednica koje su u istoj ili sličnoj situaciji kao mi, s druge strane, sastala su se izaslanstva DSHV I MNVS i jednodušno je prihvaćena Bajška deklaracija. S Bošnjacima je dogovorena suradnja, a s Bajskom deklaracijom je još jednom potvrđena Deklaracija iz 1941. god. Ovoga puta potpisnici nisu samo bački Bunjevci iz subotičko-somborskog trokuta, već i Bunjevci iz bajskog trokuta, te iz sve četiri županije u Hrvatskoj gdje Bunjevci žive. Budući da ovom Deklaracijom svi Bunjevci još jednom svečano izjavljuju da su Hrvati, irevelantno je što će tvrditi šačica onih koji drugčije misle: ako ogromna većina Bunjevaca sebe smatra Hrvatima, onda oni koji misle da nisu Hrvati ne mogu nositi bunjevačko ime. Oni su onda nešto drugo, ali Bunjevci nisu. Ova je Deklaracija izuzetno važna, bez obzira da li netko kroz optiku maligna to drugčije vidi. Ovim je skinuto s povijesne scene pitanje da li Bunjevci sebe smatraju Hrvatima ili ne. A što se tiče pitanja odakle smo, ili odakle nismo to je akademsko pitanje bez velike važnosti za političku svijest zajednice. Koji narod može objasniti do kraja svoje porijeklo? Rimljani mitom o Romulu i Remu, Nijemci epom o Nibelunzima... Samo se nama stalno pokušava nametnuti da glodemo kosti prošlosti s ciljem da ne bismo stigli razmišljati o svojoj tužnoj sadašnjosti i na osnovu toga stvorimo projekat svoje budućnosti. U ovom svjetlu vidim i odlučan korak

članova KUD Bunjevačko kolo koji su na svojoj skupštini zadržali ime (tradicija), instituciju digli na višu razinu (kulturni centar), te jasno istakli karakter ustanove (hrvatski). Time je učinjem povratak na izvorne namjere osnivača, sačuvan je kontinuitet i otvorena su vrata budućnosti. Za DSHV je od izuzetnog značenja činjenica da postojimo evo već 5 godina. Uprkos svemu! Slaviti ćemo 15. i 16. srpnja ove godine, prema objavljenom programu. Ovaj mali jubilej treba dostojno proslaviti. Krenuli smo od ničega. Nosili su nas samo entuzijazam i odgovornost za povijesni trenutak: da nas se dica ne stide, kad ih njihova djeca i naša unučad jednog dana budu pitali što smo uradili kad su se raspali komunizam i SFRJ, kad se nanovo morala trasirati budućnost. Smatram da DSHV ima što pokazati. Tamo gdje je ikako bilo moguće, DSHV je afirmirao svijest o političkom subjektivitetu Hrvata na svojim naslijeđenim ognjištima i pokazao demokratski put u budućnost, posebno na međunarodnom planu, ali i u općinama gdje imamo odbornike, posebno u subotičkoj općini. Svijesno smo da su na razini lokalne samouprave to mali koraci, ali ako se mali koraci ne učine, onda nema ni velikih. Na malim koracima svatko, tko je imalo dobronamjeran, vidi da je DSHV onaj tko donosi mir, jednaka prava za svakoga i sigurnost. Srdačno pozivam sve članove i simpatizere da sudjeluju u proslavi. Posebno pozivam osnivače da istaknu svoje osnivačke značke. Prije pet godina je krenula mala grupa. Sada je to respektabilna organizacija. Neka se vidi kako je DSHV ojačao! Vidimo se na proslavi! U vlastitom domu!

Autor:

mr. Bela Tonković

VI "BAJSKI RAZGOVORI"

UKINUTI SISTEME ODNAROĐIVANJA

Teza da su Bunjevci posebna etnička grupa, koja se prema zadnjem popisu stanovništva u Srbiji svrstava u tzv. "šifru 028" predstavljala je okosnicu i goruće pitanje o kojemu se raspravljalo u okviru "Bajskih razgovora", a koji se već šestu godinu održavaju u mađarskom gradu Baji.

Ovogodišnji "Bajski razgovori" trajali su dva dana - desetog i jedanaestog lipnja. U organizaciji Hrvata iz Mađarske uz sudjelovanje preko stotinu učesnika.

Skup je otvorio u ime domaćina g. Antun Mujić, pozdravljajući "sve Bunjevce od Senja do Subotice". Gost iz Zagreba, predsjednik saborskog Odbora za ljudska prava, dr. Ljubomir Antić je rekao kako "jedan narod najbolje karakteriziraju manjine koje žive s njim. Samo uski narodi i zlobni ljudi uzurpiraju prava manjina - u stvarnosti svojih susjeda i sugrađana, sve do posljednje faze - etničkog čišćenja. Duboko sam uvjeren, - rekao je dr. Antić - da je hrvatski narod dovoljno širok narod. Osim toga, u Hrvatskoj su prava manjina regulirana Ustavom, Ustavnim i mnogim drugim zakonskim odrednicama, koje se provode u praksi, pa se stoga traži da i druge države isto postupaju prema hrvatskoj manjini koja živi na njihovu teritoriju.

Dr. Juraj Njavro, ministar bez portfelja u Vladi Republike Hrvatske izjavio je kako "Hrvati imaju jedan te isti i rodni i krsni list, ali ih je povijest razbacala na različite strane. Zadatak Hrvatske

je da vodi skrb o svom narodu izvan matične države. Bitno je pronaći sklad između onoga što ljudi žele i onoga što im matična država objektivno može pružiti.

Vlado Gotovac, predsjednik Matice hrvatske nadahnuo je govorio o "manjinama koji su najbolji mostovi za povezivanje naroda. Manjine su reprezentivi i vrlina i mana svog naroda. I nigdje drugdje do uz Dunav kao najmnogojezičnije područje - ne osjeća se toliko ta povezanost i bliskost različitih naroda. Apsorbiranje i asimilacija manjina je golem šteta i samo u onom društvu u kom većina ne dominira nad manjinom, moguće je postići zajedništvo. Vjerujemo da Europa ima zajedničko obzorje. Jer, nikada tri - četiri velike nacije ne bi stvorile Europu. Mi, mali narodi smo pouka da u harmoničnom svijetu malo i veliko neprekidno učestvuju u izgradnji cjeline. Hrvati mogu izdržati jedino duhom, i zbog toga treba znati što nam znače kultura, duhovnost... samo jedinstveni duhovni obzor može svima svijetliti kao snaga.

Ante Beljo, predsjednik Matice iseljenika rekao je da se iseljeničtvo dobro pokazalo u stvaranju hrvatske države, i tko zna kako bi Hrvatska država bila stvorena da nije bilo iseljenika. Stoga je u listopadu prošle godine formiran Hrvatski svjetski kongres, po ugledu na Židovski svjetski kongres. danas po prvi puta iza Hrvata u svijetu stoji Hrvatska država...

U radnom dijelu "Bajskih razgovora" pročitano je nekoliko referata, čulo se dosta izlaganja, komentara, opaski i replika, a sve na temu "Bunjevci danas". I premda se - poznato je i u nauci i u svakodnevicu - ČINJENICE NE DOKAZUJU, NITI SE IMAJU POTREBE DOKAZIVATI, jer su OČIGLEDNE, među naš narod je ubačena kost i sad se mnogo energije troši u dokazivanju da su BUNJEVCI - DIO HRVATSKOG NARODA, a ne AUTOHTONA ETNIČKA GRUPA, koju bi vlasti u Srbiji rado vidjele u famoznoj šifri "028".

Tako je dio izlaganja bio posvećen iznošenju povijesnih činjenica o podrijetlu Bunjevaca, a mr. Bela Tonković rekao je, između ostalog "Mi se moramo boriti za pravo na vlastiti identitet i protiv struja koje sve podatke - povijesne i sociološke - koriste protiv nas. Upravo je sad ponovo u tijeku jaka kampanja protiv nas. Ponovo se ruše naše crkve, a od svijeta smo odvojeni informacijskom blokadom, i da nema radija, i gdje - gdje satelitskih antena, mi bismo bili kao u svemirskom brodu. No, usprkos svemu, naš je moto i zvijezda vodilja: OSTATI I OPSTATI - Zašto se ne bismo borili za plodnu zemlju, našu djedovinu? Slično je i Bošnjacima u Sandžaku. Pokušavali smo razgovarati s Vladom SRJ, koja nas je najprije zamajavala dopisima, a od ožujka nam više niti ne odgovara." Antun Skenderović se u svojem izlaganju osvrnuo, među ostalim, i na

AKTUALNO

asimilaciju - " Očito je, - naglasio je - da neke etničke grupe - primjerice djelomice Romi i Vlasi - nisu asimilirani, premda je dio njihovog naroda bio spreman na voljnu asimilaciju. Prema mojemu iskustvu, uzrok tomu leži u jeftinoj radnoj snazi koju ovi narodi sada predstavljaju..."

No, da ni onim Bunjevcima koji sada grlato i svim snagama niječu svoje hrvatsvo neće procvjetati ruže u "šifri 028" pokazuje i netom završeno istraživanje sociologa Zlatka Šrama, provedenog na temu: jeste li za to da se u "Subotičkom radiju" uvede i program na hrvatskom jeziku?

I dok su građani, koji se izjašnjavaju Hrvatima, bili u golemom postotku ZA, dotle su Srbi i "Bunjevci 028" bili u jednakom (čitaj golemom) postotku PROTIV. Ali, ne lezi vraže: kada se je trebalo izjasniti o redakciji namijenjenoj "Bunjevcima 028" - također je došlo do razmimoilaženja: ali ne

između Hrvata i "Bunjevaca 028" već između "Bunjevaca 028" i građana srpske nacionalnosti. "Bunjevci 028" su glasali ZA, a oni potonji su listom bili PROTIV redakcije za Bunjevce. Dakle, redakciju na hrvatskom jeziku priječe udruženim snagama, ali kad su u pitanju i neke "ekstravagancije" tipa radio program za Bunjevce ili nešto slično, e onda je to, gledano s aspekta prosječnog Srbina iz ove ankete u velikom postotku - također isto.

"Bajski su razgovori završili usvajanjem DEKLARACIJE O HRVATSTVU BUNJEVACA, jednoglasno prihvaćenom od svih učesnika. Pri tome, moramo se osvrnuti na tvrdnju svih nazočnih da su svi oni - bilo da dolaze iz Mađarske, Srbije ili Crne Gore LOJALNI građani zemljama u kojima žive, a Vlado Gotovac je naglasio da svaka pomoć - bilo ona na diplomatskoj i međudržavnoj razini, ili ona neposredna - u

međusobnim kontaktima podrazumijeva najprije i isključivo - da svi mi, koji živimo van matične države Hrvatske, budemo najprije lojalni građani zemlji u kojoj živimo. U što nikad nitko od nas nije niti sumnjao.

Druge nedoumice, koja se je nametnula tijelom "Razgovora", jest što se ovaj puta razgovaralo mahom o pitanju Bunjevaca. Velika bi pogreška bila kada bi se mislilo da se u "Razgovorima" kroz prizmu Bunjevaca, njihove raseljenosti i različitih (negdje čak vrlo dramatičnih) uvjeta života nije sagledavao polazaj svih hrvatskih etničkih grupa. Prema onome što se danas dešava čitavom hrvatskom narodu, govoreći o Bunjevcu, kao da govorite o Šokcu, govoreći o Šokcu kao da govorite i o Hercegovcu, govoreći o Hercegovcu kao da govorite i o Dalmatincu, govoreći o Dalmatincu... I tako sve dok nanovo ne stignemo do Bunjevca, a onda sve iz početka...

Vesna Kljajić

PROSLAVA 5. OBLJETNICE DSHV

Subota, 15. srpnja (jula) 1995.

19 sati sv. Misa zahvalnica u kapeli Crne Gospe u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici

Nedjelja, 16. srpnja (jula) 1995.

10 sati svečana Skupština DSHV u velikoj vijećnici SO Subotica, trg Lazara Nešića 1 (u istoj zgradi gdje je ured DSHV)

12 sati blagoslov zgrade Doma DSHV u Subotici, ul. Ivana Milutinovića 31.
otvaranje izložbe fotografija "DSHV - 5 godina postojanja"
koktel

do navečer "dan otvorenih vrata" s prikazivanjem filma "DSHV - 5 godina postojanja"

Polazeći od povijesnih činjenica:

- da su Hrvati od velike seobe naroda našli svoja trajna boravišta i ustrojili svoj državni život na širokom području od Podunavlja do jadranskih obala,
- da su u Bačkoj (u današnjem mađarskom i jugoslavenskom dijelu) od starine živjeli i Hrvati,
- da je veće doseljavanje Hrvata u Bačku zabilježeno nakon mohačke bitke 1526. godine, a doseljeni Hrvati nazvani su bunjevačkim i šokačkim Hrvatima,
- da se Turska Karlovačkim mirom 1699. g odrekla Bačke te je većina Hrvata živjela u hrvatsko-ugarskoj personalnoj uniji,
- da su se gotovo svi Hrvati našli konačno u jednoj državi nakon što je Austro-ugarska anektirala Bosnu,
- da se propašću Austro-Ugarske monarhije i stvaranjem prve Jugoslavije 1918. godine većina Hrvata našla u novoj državi, a dio bunjevačkih Hrvata ostao je u Mađarskoj, u mađarskom dijelu Bačke.

II

Bački Hrvati u novoj državnoj tvorevini Jugoslaviji snažno su očitovali svoje hrvatstvo, ali su se u tom nastojanju sukobili s velikosrpskim težnjama, koje su nijekale hrvatstvo Bunjevaca i Šokaca. ta borba neprekidno traje, a svoju kulminaciju doseže nakon raspada SFRJ.

Raspadom SFRJ, dio Bačke, Banata i Srijema pripao je Republici Srbiji koja je 1991. započela s protjerivanjem Hrvata iz Srijema i južne Bačke. U sjevernoj Bačkoj primjenjivane su i suprotnije metode pritisaka što je uzrokovalo značajnu emigraciju Hrvata iz SR Jugoslavije.

Najnovija iskustva pokazuju da vlasti SR Jugoslavije koriste i perfidnije metode s konačnim ciljem zatiranja hrvatskog naroda na području na kojemu kao autohtoni i kompaktni narod žive od starina. Prilikom popisa stanovništva 1991. g vlasti su u popisnim listama uvele posebnu šifru "028" za Bunjevce i Šokce koji bi trebali biti nešto različito od Hrvata. U razdoblju od 1991. do danas vlasti Republike Srbije su u cilju srpske asimilacije bačkih Hrvata i njihovog nestanka iz Bačke stimulirale, organizacijski i financijski, osobito u Subotici i Tavankutu, stvaranje "kulturnih", "društvenih" i "informativnih" organizacija s bunjevačkom oznakom, a bez hrvatske oznake u nazivu, kako bi se stvorio dojam da bunjevački Hrvati nisu Hrvati, nego da je to poseban i od Hrvata različit narod.

III

Mi, sudionici "Bajskih razgovora", imajući u vidu povijesnu odgovornost svih Hrvata za sudbinu naših sunarodnjaka u Republici Srbiji i Republici Crnoj Gori, a osobito u Bačkoj i Srijemu, Hrvati iz Mađarske, SR Jugoslavije i Hrvatske, iz Bačke, iz njenog vojvodanskog i mađarskog dijela, iz Ličko-senjske, Primorsko-goranske, Virovitičko-podravske i Splitsko-dalmatinske županije u Republici Hrvatskoj, a koji se nazivamo bunjevačkim Hrvatima ili Bunjevcima, a koji smo jezikom, vjerom i običajima neodvojivi dio hrvatskog naroda suočeni s nastojanjem vlasti SR Jugoslavije da bunjevačkim Hrvatima zaniječuju hrvatsko ime i podrijetlo, provedu prisilnu asimilaciju i tako ih zatru, u cilju potpore progonjenim nam sunarodnjacima, dana 11. lipnja 1995. donosimo

DEKLARACIJU o hrvatstvu Bunjevaca

A) Ponovno ističući kako je naše uže rodovsko ime Bunjevac ispunilo časnu zadaću u našoj narodnoj prošlosti te potvrđujući prisegu bačkih i baranjskih Hrvata danu 12. siječnja 1941. godine u Subotici, na Saboru Hrvatske kulturno-prosvjetne zajednice na vječno očuvanje svog hrvatskog narodnog imena, hrvatskog jezika, običaja, narodne kulture i narodnog života, mi Bunjevci ponovno isitičemo da smo u Bačkoj autohtoni i kompaktni živalj, da smo Hrvati starog roda, istog rodovskog podrijetla kao i Hrvati koji žive u Lici, hrvatskom Primorju i Dalmaciji, koji također uz hrvatsku etničku pripadnost ističu i pripadnost bunjevačkom rodu.

1) Bunjevci govore i pišu istim hrvatskim jezikom kao i ostali Hrvati. Bački Hrvati bunjevačkog roda govore hrvatskim jezikom, štokavskog narječja, ikavskog izgovora kao i drugi hrvatski ikavci, kojim su govorili i govore samo Hrvati.

Bunjevački stari pisci od prvih početaka upotrebljavaju latinicu kao i svi drugi hrvatski pisci. Fonetskim pravopisom pišu od 1730. godine kada ga je uveo fra Lovro Bračuljević. Narodne pjesme bunjevačkih Hrvata istoga su postanja kao i kod drugih hrvatskih rodova, što se vidi i po jeziku i po sadržaju.

2) Bunjevački Hrvati su rimokarolici. Odanost rimokatoličkoj vjeri svjedoče od starine. Prvi dušobrižnici bunjevačkih Hrvata bili su franjevci koji su svoje samostane na ovim prostorima imali od 12. stoljeća.

3) Običaji bunjevačkih Hrvata, od rođenja djeteta preko svatovskih običaja i običaja pri ukopu umrlih, ostali su gotovo istovjetni običajima svih ostalih hrvatskih rodova.

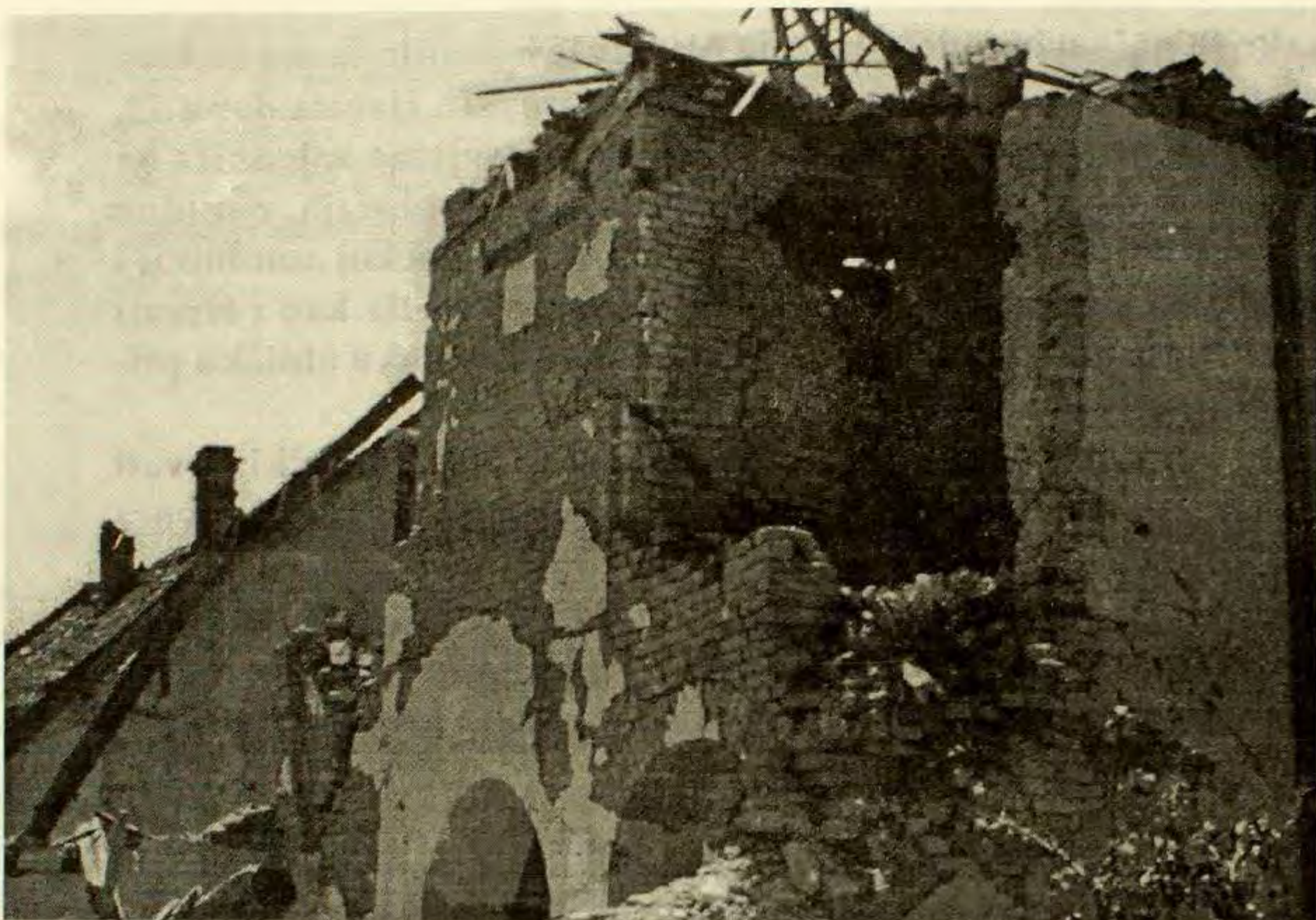
B) Pozivaju se institucije međunarodne zajednice kako bi se spriječilo nasilno isko-rjenjivanje Hrvata s područja koje stoljećima nastanjuju, a koja su se raspadom SFRJ našla u novoj jugoslavenskoj tvorbi, da takve postupke aktualnih jugoslavenskih vlasti zaustave i spriječe primjenom odgovarajućih međunarodnih instrumenata, a osobito:

1) Uvjetovanjem međunarodnog priznanja Savezne Republike Jugoslavije pružanjem efikasnih garancija te države da će poštivati i osigurati ostvarivanje svih individualnih i kolektivnih nacionalnih prava svih Hrvata, pa tako i bunjevačkog roda, koji kao autohtono i kompaktno žive na području Savezne Republike Jugoslavije

2) instrumentima međunarodnog pritiska na aktualne vlasti Savezne republike Jugoslavije osiguraju slobodno izjašnjavanje svakog pojedinca kojoj naciji pripada uz istodobnu evidenciju svih prognanih i raseljenih osoba hrvatske nacionalnosti kao i osiguranje njihovog povratka domu.

U Baji, 11. lipnja 1995.

U SRIJEMU MINIRANA JOŠ JEDNA KATOLIČKA CRKVA

prema državi. Među mještanima Hrvatima, Slovcima i Srbima nije bilo nesuglasica i netrpeljivosti. Svako je svakom priskakao u pomoć na njivi u seljačkim poslovima... Sada su se svi uvukli u sebe i čim se smrkne, sklanjaju se pod svoje krovove.

Od straha i neizvjesnosti i nesigurnosti Hrvati se ni u svojim dvorištima iza zaključanih kapija niti pod svojim krovovima ne mogu skloniti. "Hrtkovački sindrom" nakon jednogodišnjeg prividnog mirovanja ponovo se pokrenuo i počeo rastakati već previše načeto hrvatsko

tkivo u Srijemu. Svibanjska događanja: od paljenja crkve u Hrtkovcima, krađe biste vijećnika AVNOJ-a, župnika kukujevačkog Petra Masnića iz crkvene porte, paljenja čardaka punog kukuruza, Stjepana Gajdašića, stavljanja eksplozivne naprave pod traktor Luke Marinkovića, (oboju Hrvata iz Gibarca, pucanja iz malokalibarke na ženu iz "Šokačkog sokaka" u Moroviću, napada na crkvu sv. Roka u Petrovaradinu i na župni ured na dan hrvatske državnosti u večernjim satima, bacanja kašikare u župsko dvorište u Sr.Mitrovici, rušenja i oskvrnjivanja dvanaest nadgrobnih spomenika (Hrvata) u Surčinu, dok policija na sve to šuti, samo su jedan dio priče o stardanju i progonu Hrvata iz Srijema.

M. K.

Snažna eksplozija u nedjelju 21. svibnja, neki minut poslije 22 sata do temelja je srušila crkvu sv. Ivana Krstitelja u srijemskom selu Vašici, filijali župe ŠID.

U Vašici, nedaleko od općinskog mjesta Šida, petinu žitelja do ratnih zbivanja činili su Hrvati, deset posto mještana Slovaci katolici, a ostalo Srbi.

Oni, koji su obavili taj vandal-ski čin, očigledno imaju podosta iskustva i profesionalnog znanja kako upotrijebiti jake eksplozive. Na takav zaključak upućuje "učinak". Crkva je tako profesionalno minirana da crkvena kuća i kuća crkvenog odbornika Jakoba Lukačevića i njegove supruge Adike, koje se "naslanjaju" na crk-

vu nisu značajnije oštećene. Jakob je u Šidu morao zatražiti i ljeekarsku pomoć gdje su mu lječnici srijemskomitrovačke bolnice iz noge povadili staklo budući da je povrijeđen prilikom eksplozije (podmetnute u crkvi).

U Vašici je do rata bilo 120 obitelji i kuća Hrvata katolika a do najnovijeg nemilog događaja ostalo je tek pedesetak hrvatskih kuća. Više od polovine vaščkih

Hrvata je zamjenivši kuće i imanja, zbog poznatih događaja u Srijemu (pritiska na Hrvate) preselilo se u Hrvatsku, uglavnom u Donji Miholjac i okolinu Našica.

Hrvati i Slovaci su lojalni građani zemlje u kojoj žive. Uredno su izvršavali sve svoje obaveze

Obraćanje srijemskih vjernika Ministarstvu vera Republike Srbije:

INTENZIVIRANI NAPADI NA SRIJEMSKE HRVATE

Do sada smo u više navrata obavještavali i cijenjeno Ministarstvo, pa i samog gospodina Ministra o nemilim događajima u dije- lu Biskupije đakovačko- srijemske koji se nalazi na teritoriju Republike Srbije. Ti nemili događaji počeli su u prvoj polovici mjeseca svibnja (maja) 1991. godine. U toj i narednoj godini (1992) Rimokatolička crkva doživljavala je svoju Golgotu. S punim pravom ove pojave možemo nazvati genocidom i etničkim čišćenjem hrvatskog katoličkog puka. U to vrijeme Republika Jugoslavija nije bila u ratu, kao što to nije ni danas. No, kolone tenkova i kamiona punih vojnika JNA išle su ovim prostorima prema Hrvatskoj. Tada se nemilice pucalo po svim katoličkim objektima - crkvama u svim mjestima kroz koja su te kolone prolazile.

Na ovim prostorima Srijema ne bjesni rat, ali gore crkve u Neštinu, Erdeviku, župni stan u Gibarcu...

U Rumi su u centru grada eksplozivom uništena crkvena vrata, a nedaleko od Beograda, u Novim Banovcima crkva je zapaljena i demolirana eksplozivom. U Srijemskoj Mitrovici porazbijani su svi prozori, čak i na katu, pa i više puta, jer je župnik pokušavao popraviti porazbijane prozore. Poslije je odustao, jer se razbijanje prozora nastavilo. To vrijedi i za župu Hrtkovce, Nikince, Bešku, a napose za župu Novi Slankamen. Ništa bolje nije ni u drugim mjestima i sa crkvom i župnim stanom u Petrovaradinu, te samostanom časnih sestara u Zemunu.

Župnik u Šidu, Đuro Ćuraj

pretučen je i polomljeno mu je pet rebara. Župnik u Moroviću - Petar Petrović na vrijeme je se sklonio jer mu je prijećeno ubojstvom. Župnik u Kukujevcima - Stjepan Maroslavac od silnog šikaniranja psihički je obolio, i morao ići na liječenje, i više se ne vraća u svoju župu.

Mnoge naše župe su ne samo prepolovljene, već desetkovane: ostale su na svega stotinjak, od nekadašnjih nekoliko tisuća vjernika. I taj "ostatak" župljana svodi se na starice i strace, te po koju mlađu obitelj koji su u mješovitom braku. I kada se stanje koliko toliko smirilo, i kada se računalo da je pravna država počela funkcionirati, započele su nove strahote zastrašivanja, paljenja i rušenja crkvi.

Ranom zorom, petog svibnja ove godine zapaljena je crkva u Hrtkovcima. Srećom, požar je navrijeme primjećen, inače bi izgorjela cijela crkva. Istog dana porazbijani su prozori na župnom stanu u Srijemskim Karlovcima.

U Kukujevcima, u noći između šestog i sedmog svibnja nestala je bista pokojnog župnika Petra Masnića, bivšeg potpredsjednika APV, a koja se nalazila u crkvenoj porti. Isto tako, demoliran je i željezni križ u porti.

Potom slijede napadi na same vjernike: u Kukujevcima u obiteljske kuće bačene su tri bombe, a kod jednog domaćina zapaljen je pun čardak kukuruza.

U Srijemskoj Mitrovici u dvorište župnog stana bačena je bomba, no na sreću nije prouzročila veliku materijalnu štetu. U Surčinu, nedaleko Beo-

grada oskvrnuto je katoličko groblje.

Napose, u selu Vašica, nedaleko Šida, u noći 21. na 22. svibnja eksplozivom je potpuno porušena katolička crkva. U župi Novi Slankamen iz svojih kuća izbačeno je dvadeset hrvatskih obitelji, uglavnom staraca.

Kada se sve to ima na umu, nije čudo da se vjernici i mi svećenici pitamo što će biti sa svima nama koji želimo ostati na ovim prostorima. Lojalni građani Republike Srbije. To želimo i ostati i zato dolazimo ne samo da izvjestimo ovo Ministarstvo, nego i da zamolimo gospodina Ministra da se zauzme najenergičnije i za vjernike i za svećenike na ovim prostorima, da prestane teror koji je u posljednje vrijeme ponovo uzeo maha. Mi svećenici smo spremni da tražimo zaštitu kod svih relevantnih faktora - počev od Ministra unutrašnjih poslova Republike Srbije pa i samog Predsjednika republike Srbije. Ako je potrebno, tražit ćemo zaštitu i od međunarodnih institucija.

Čvrsto vjerujemo da neće biti potrebno ići tako daleko, i da će Ministrastvo vjera Republike Srbije učiniti sve da teror nad Hrvatima katolicima i ostalim pripadnicima Katoličke crkve prestane i da će biti zaštićeni i sami vjernici i njihova imovina.

Biskupski vikarijat za Srijem očekuje od cijenjenog Ministarstva i pismeni odgovor.

Zeleći svako dobro, s poštovanjem

Biskupski vikar za Srijem,
msgr. Stjepan Miler

Petrovaradin, 23. 05. 1995.

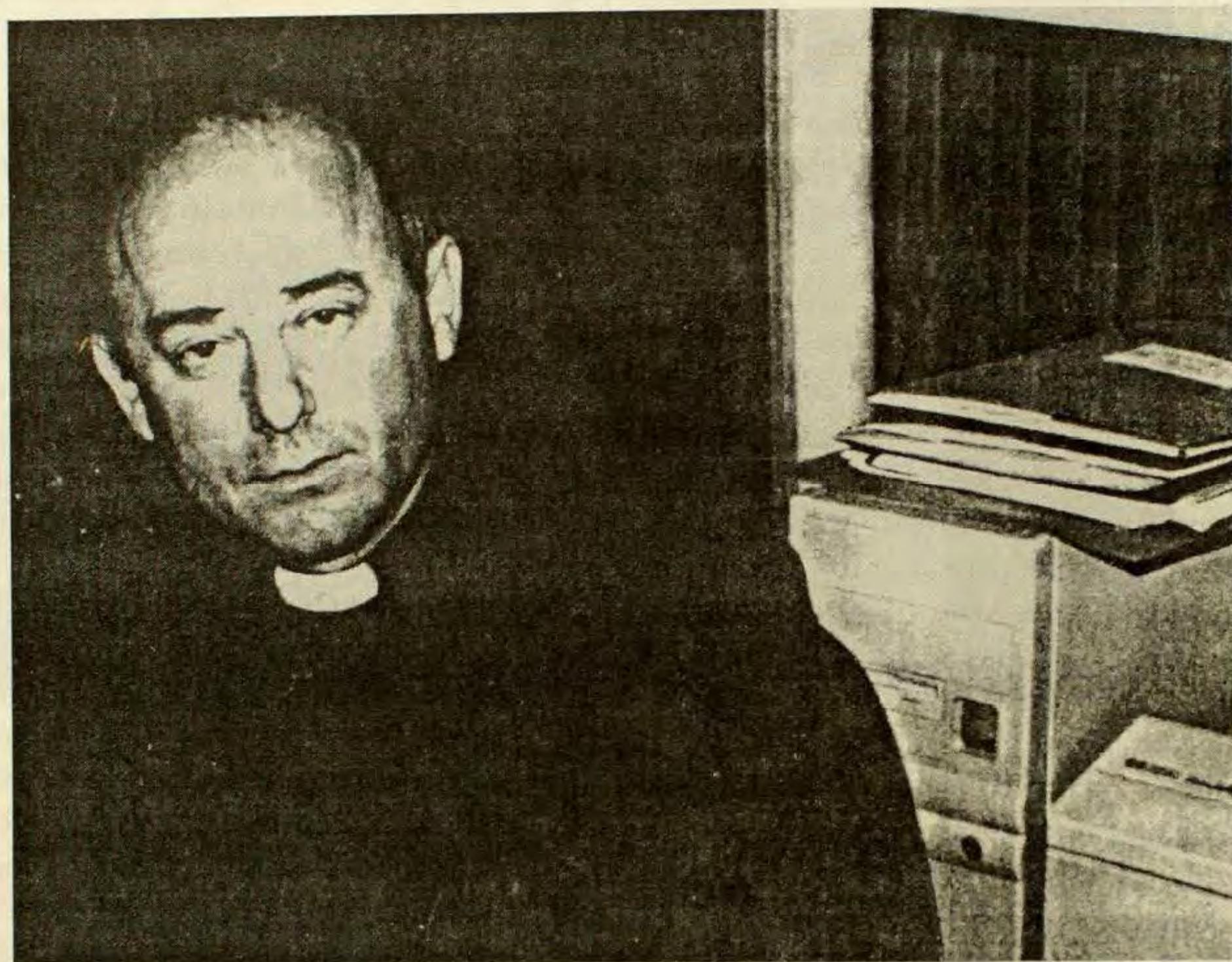
Razgovor s povodom :

dr. Miljenko Aničić,

vikar Banjalučke biskupije u Zagrebu

BISKUPIJA KOJA NESTAJE

* SRPSKA PRAVOSLAVNA CRKVA ZLOČINE NAD BANJALUČKIM HRVATIMA SADA POKUŠAVA OPRAVDATI - STANJEM U ZAPADNOJ SLAVONIJI ?! *

bica, Glamoč, Bosansko Grahovo... Jedan broj župa: - Krnjeuša, Drvar, Bosanski Petrovac - jednostavno je zbrisn sa lica zemlje, a u drugim župama su nakon Drugog svjetskog rata istjerali Nijemce koji su tamo živjeli.

Danas je posebno pogodeno područje oko Drvara, Dubice, Kostajnice i Prnjavora, pa sada na ovom teritoriju od prijašnjih 80 tisuća vjernika ima svega

nešto oko 20 tisuća. Na početku našeg razgovora, dr. Miljenko Aničić, vikar Banjalučke biskupije u Zagrebu kaže:

- Morate imati u vidu da smo mi još u Drugom svjetskom ratu izgubili trećinu biskupije. Govori se o ustašama, genocidu, itd,... a jedino smo mi iz Drugog svjetskog rata izišli manji za jednu trećinu. Mi smo bili prave žrtve.

***Kako je sve počelo?**

- Kad pogledam unazad, nekoliko godina prije ovog rata, pratio sam svu beogradsku štampu. Bilo je to vrijeme demokratizacije i

Svojedobno sam se s dr. Franjom Komaricom, biskupom banjalučkim dogovorila da mi na neka moja pitanja odgovori pismom. Od tada više niti jedan konvoj nije izašao iz Banja Luke. Od tada, i biskup Komarica i njegovi vjernici prolaze kroz najstrašniji period svog življenja u banjalučkoj regiji. Prema trenutačnoj "vojnoj" podjeli na terenu, Banjalučka je biskupija podijeljena na teritorij pod hrvatsko-muslimanskom kontrolom, i na teritorij koji kontroliraju Srbi. To je i najveći

dio biskupije a pruža se od rijeke Save od Bosanske Gradiške do Glamoča, od Prnjavora s istoka, do Prijedora i Sanskog Mosta. Bihać je pod muslimanskom, a livanjski kraj pod hrvatskom vlašću. Na području pod sadašnjom srpskom "vlašću" bilo je prije rata 35 župa s oko 80 tisuća vjernika, najvećim dijelom katolika Hrvata, no bilo je i drugih nacionalnosti - Poljaka, Čeha, Ukrajinaca, Talijana... Od tih 35 župa neke su od početka ovog rata pa do danas potpuno nestale - Du-

novih sloboda, tako da je što šta izrečenog bilo novo za nas.. Ja sam dugo živio na zapadu, tamo sam studirao, pa sam navikao na malo slobodnije izražavanje, ali je za naše uvjete tada to bila velika novost. Kad danas pogledam sve to, vidim da to nije bio rezultat demokratskog razvoja, nego da je to bila propaganda u cilju i to u cilju zastrašivanja Srba od drugih naroda, iako za to nikakvog osnova nije bilo. Prije početka rata biskup Komarica je u Banja Luci preduzeo je niz akcija, zajedno sa banjalučkim muftijom Halilovićem i pravoslavnim episkopom - u trenutku kad se vidjelo da te "slobode" postaju opasne. Oni su izdali nekoliko zajedničkih apela, održavali zajedničke molitve, zajedno obilazili teren sve u cilju da napetost malo popusti, no, na političkoj sceni Banja Luke odvijalo se nešto sasvim drugačije. I premda je biskup imao stav : MI NISMO NIČIJI NEPRIJATELJI, I NIKOM NE ŽELIMO ZLO - i otvoreno rekuć, nismo mogli shvatiti da nas netko može smatratrati neprijateljima , kad za to ničim nismo dali povoda.

* Obično se kao "razlog" navodilo navodno posjedovanje naoružanja ?

- Hajte, molim Vas ! U nas su ljudi predali čak i lovačko i trofejno naoružanje, a s druge strane imali smo Srbe civile koje je naoružala tadašnja JNA. Našeg je stanovništva na cijelom tom području negdje oko osam posto, pa možete vidjeti da nitko nije mogao imati strah, a posebice zbog takvog mirotvornog stava biskupa i vjernika. Međutim, srpske naoružane skupine vodile su kroz sve vrijeme rata svoj rat protiv nesrpskog civilnog stanovništva. Kad je počeo rat u BiH, opet su naši ljudi pozvani na mobilizaciju, i zato što se nisu odazvali, preko 90 posto njih je otpušteno s posla. Malo po malo, osjećala se sve veća bijeda kod našeg puka, a cijela je regija bila praktički izolirana od ostatka svijeta. Negdje u ljeto 1992. godine, Muslimani su na području Prijedora pružili jedan vrlo slab i takorekuć nepripremljen otpor. Bili su nespremni za borbu, a Srbi su

to jedva dočekali, i na muslimanski otpor odgovorili tako da su porušili sve: Kozarac, Ambein itd. Nešto slično dogodilo se i na rubu biskupije - u Kotor Varošu, pa je biskup morao spašavati te ljude, da makar sačuvaju živu glavu. Međutim, to je vrijeme nasilnog osvajanja vlasti od strane Srba u Prijedoru, Sanskom Mostu, Kotor Varošu itd.

To je vrijeme hapšenja i odvođenja na tisuće ljudi u logore... Manjača, Keraterm, Omarska... Ja sam ušao u logor na Manjači u kolovozu 1992. godine. Tada je tamo bilo zatočeno 5000 muškaraca !

* Šta je bilo s ostalim ljudima i nesrpskim vjerskim objektima? - Tad je počelo i rušenje naših crkava oko Banja Luke : Prijedor, Sanski Most, Kotor Varoš, Ključ, Mrkonjić grad... Najveći dio naših crkva porušen je bez rata, a u isto vrijeme, naoružane su skupine Srba napadale naše civile po kućama, pa je isto tako, na primjer, u selu Briševo kod Ljubije u jednom danu između 25. i 26. srpnja 92. ubijeno 68 staraca, žene i djece. Razloga za to nije bilo. Jednostavno se par dana prije toga na srpskom radiju Banja Luka čulo "viđene su ustaše u tom kraju". To je namjerno tako objavljeno, da bi se imalo razloga napraviti pokolj. Kroz ovo vrijeme rata, u kućama je ubijeno 412 civila katolika, a da nitko od njih nije pružao nikakav otpor. Oštećeno je oko 4000 kuća, porušeno ili teško oštećeno preko 90 posto crkava, a evo, u svibnju ih je stradalo - šest. Dakle, imamo 41 potpuno srušenu ili spaljenu crkvu. Imamo dvadesetak teško i isto toliko lakše oštećenih crkvi. Ono što još stoji neoštećeno, jest u samoj banjalučkoj općini. Možda je pri tome doprinjelo i to što smo se mi trudili da dovedemo što više promatrača iz inozemstva. Srbi su očito računali s tim, i očito da u njihovom interesu nije bilo da ti visoki gosti vide ruševine. Gosti su se smjeli kretati samo u banjalučkoj općini, a u druge nisu smjeli ići, tamo gdje je sve već porušeno i odakle je istjeran najveći broj vjernika, tako da ih je ostalo samo jedna petina. U Jajcu gdje je prije bilo 8000 katolika, ostalo je svega 15.

U župi Vrbanici kod Kotor Varoša gdje nije bilo rata, od 3400 katolika, ostalo je njih 70. Sve je protjerano bez ikakvog razloga.

*Kako to "objašnjavaju" lokalne srpske vlasti ?

- Od srpskih vlasti obično bismo dobijali odgovor kako to čine "nekontrolisane naoružane grupe". A oni kao tragaju za njima da bi ih navodno uhapsili i kaznili, a u stvari ni jedan slučaj zločina rušenja, ubijanja ili mučenja naših ljudi, a bilo ih je bezbroj ni jedan jedini slučaj nije razriješen, i mi znamo da dijelom isti ljudi sudjeluju u vršenju vlasti, a noću vrše te zločine. Cijela se stvar odvija po dobro sročenom planu, i da oni koje zovu "nekontrolisanim" zapravo izvršuju plan koji je politika zacrtala.

Mi smo bezbroj puta kroz biskupove apele i proteste srpskim vlastima - od Karadžića naniže ukazivali na te zločine. Imamo i pisma u kojima srpska strana te zločine priznaje i pokušavaju ih opravdati zločinima koji su se događali ne znam ni ja gdje. U najnovije vrijeme to se od strane Srpske pravoslavne crkve pokušava opravdati stanjem u zapadnoj Slavoniji ?! Međutim zaboravlja se činjenica da mi tamo nismo ratovali ni protiv koga za razliku od Srba u zapadnoj Slavoniji koji su rat započeli, mi nismo ni jednom Srbinu nikakvo zlo nanjeli. A današnja situacija je takva da nam je ubijeno pet svećenika i jedna časna sestra. Sedam svećenika je bilo po logorima i posljedice će nositi cijeloga života. Velik broj ljudi je bio u logorima, ima veći broj ljudi koji su nestali i teško je slijediti tko je slobodan, tko je nestao, tko je zamijenjen. Mnogo ljudi je fizički maltretirano, oko 60000 ljudi je protjerano, a preostali su na rubu živaca i izdržljivosti.

* Spomenuli ste zapadnu Slavoniju. Kako se situacija u zapadnoj Slavoniji prelama kroz situaciju u Vašoj biskupiji ?

- Sad se sve više svodi na dešavanja u zapadnoj Slavoniji, i sve ono što se događa u zadnje tri godine, zgusnuto je u jednom mjesecu. Izgleda da je srpskim ekstremistima dobro došla

AKTUALNO

zapadna Slavonija da dovrše svoje "djelo". Oni se služe prebjezima iz zapadne Slavonije da izvrše teror nad našim stanovništvom. Za izbjegle Srbe iz zapadne Slavonije uopće se ne brinu, niti su ih smjestili, premda ima praznih kuća, nego te ljude huškaju na naš narod. Od početka ovog mjeseca istjerane su časne sestre iz dva samostana: Bosanski Aleksandrovac i Nova Topola. To su negdašnje njemačke župe iz kojih su Nijemci istjerani kraje Drugog svjetskog rata. U njihove kuće su ušli Srbi - već su to tada radili i imaju isproban recept. Petog svibnja sušena je filijalna crkva u selu Vujnovići (župa Petrićevac), nakon toga je srušena filijalna crkva Šargovac, a sedmog s v i b n j a ujutru, srušena je franjevačka crkva Petrićevac, zapaljen je i samostan koji je izgorio i nastradao je fratar Alojzije Atlija. On je bio četvrta žrtva u našoj biskupiji. Bio je najstariji svećenik, skoro nepokretan. Osmog svibnja spaljena je filijalna crkva u Majdanu, selu kod Mrkonjić Grada, a župna crkva je spaljena još 1992, tako da je u tom kraju sve spaljeno i srušeno. Jajce, Mrkonjić Grad, Ključ, Sanski Most... Dvanaestog svibnja srušena je crkva u Presnačama. To je bilo svetište biskupije. Župnik Lukenda i sestra Cecilija su uhvaćeni, ubijeni u kancelariji župnog ureda, a onda zapaljeni. Pronađeno je samo nešto posmrtnih ostataka. Nisu nam dali pristup ni u Petrićevcu, ni u Presnačama, ni bilo kud. Biskup je već bio cijelo vrijeme u kućnom pritvoru. Osamnaestog svibnja srušena je župna crkva Svetog Josipa u Trnu kod Banja Luke, a župna kuća je izgorjela. Na tu je crkvu već bio izvršen oružani napad, a župna je kuća već jednom bila zapaljena, pa su vjernici postavili novi krov. Sada je sve potuno razoreno. Mi sada imamo svega pet crkvi koje

još stoje.

*** Je li odgovoreno na biskupove apele?**

- Biskup je do sada uputio toliko apela, da bi bilo nekoliko svezaka, kada bi se svi ti apeli sabrali. Biskup je stupio i u štajk glađu, no nakon osam dana je na apele sa svih strana, posebice iz Vatikana prekinuo je štrajk, jer je vijernicima, potrebna njegova strana.

*** Šta se dešava na terenu?**

- Za vrijeme biskupova štrajka glađu proveden je veliki popis naših ljudi od zvaničnih vlasti u Banja Luci. Cijelu je akciju vodio neki Lazendić, koji radi u banjalučkoj općini. Taj je popis obuhvatio Banja Luku, sela oko nje, Kotor Varoš, Prijedor, Prnjavor - oko deset tisuća naših ljudi. Dakle, polovicu onih koji su preostali na tom teritoriju. Ljudima je dato da popune nekakav formular: na tom formularu imate osobne podatke o imovini - koliko zemljišta, itd. i na dnu formulae predviđena je i rubrika novog vlasnika - dakle Srbina koji se useljava u kuću. Očito je cilj da se te ljude istjera, a kako reko, pridošle Srbe iz zapadne Slavonije koriste da naše ljude istjeraju iz kuće, i to se događa ovih dana, na jedan vrlo tragičan način, da je već nekoliko stotina naših obitelji istjerano iz svojih kuća. Poznat vam je i slučaj s onim autobusom i mislim da je to samo početak procesa intenzivnog istjerivanja našeg naroda. Kad kažem naš narod - mislim na sve nesrbe, posebice na muslimane koji su u tom kraju podnijeli goleme žrtve - njih je oko 250000 protjerano, a sami računaju da ih je oko 30000 pobijeno. Sada smo u tom stanju istjeravanja. Cijelu akciju vodi predsjednik Izvršnog odbora općine Banja Luka - Rajko Kasagić, a ima tu još "suradnika" šefova mjesnih kancelarija u Šargovcu,

Priječanima, Zalužanima, Dervišima, Barlovcima... Dakle, to su ta naša sela gdje je bilo 90 posto katolika. Oni su ta naša sela počeli razarati još i prije - tako što bi istjerali nekoliko obitelji i na njihovo mjesto namestili Srbe, koji bi ubrzo rastjerali ostale ljude. Sve se to radi očito po planu vlasti u Banja Luci, odnosno na Palama.

*** Pokrivaju li se barem formalnim obećanjima i izjavama?**

- Nama je, odnosno biskupu, i ovog puta rečeno s Pala da je u Banja Luci navodno naređeno da vlasti štite Hrvate. Od toga nema ništa. Sveti sinod SPC-a, odnosno patrijah Pavle poslao nam je - Anastija Jeftića - da biskupu izrazi žalost za ovo što nam se događa, i da je on navodno razgovarao sa Karadžićem. Prema zvaničnom priopćenju, koje smo dobili, pokušava se te zločine opravdati ne znam ni ja čime iz povjesti, onim što se događalo u Drugom svjetskom ratu, ili zapadnoj Slavoniji. Što se tiče sigurnosti vjernika, biskup nije mogao više postići. Mi smo tamo u lavljoj jami, takoreći. Komarica je jedini biskup koji je ostao u okupiranom području. U Hrvatskoj, recimo, ni jedan biskup nema pristupa okupiranom području. A u BiH kardinal Puljić ima pristupa samo onim područjima koja su pod hrvatsko - muslimanskom kontrolom. Pravoslavni episkopi ne zalaze na ta područja iako i tamo ima Srba, ali ih oni, čini se, jednostavno ne interesiraju. Kaže se: ako razorite crkvu, razorićete dušu narodu. Ubili su svećenike i časnu sestru, i sve je to utjecalo da su ljudi pobjegli. Najveći dio ljudi uzeo je sa sobom najlon vrećicu. Samo mali broj njih je uspio nešto zamjeniti. I oni su prevareni: došli su na ruševinu, ili kuću koja je već zamijenjena. Lutaju od nemila do nedraga. Njihova je patnja nepremjerna.

* Kako reagira banjalučka srpska inteligencija? Oni sad imaju i komuniste, koji su kao protiv etničkog čišćenja?

- Nas je iznenađilo da banjalučka inteligencija nije čak ni jedan glas digla protiv tog terora! Čak jedan Lazarević i slični njemu su dali jedan ideološki temelj svemu ovom. SPC sigurno snosi krivicu za ovo. Nije na nama da veličinu te krivice presuđujemo, međutim, iz mnogo čega i u samoj Srbiji, a posebno BiH, ja se pitam kako će oni opravdati njih same, konačno i pred Bogom. Jer mi ne možemo shvatiti da ono što nisu uspjeli izvršiti Mongoli, Tataři i Turci, da unište jednu sestrinsku kršćansku crkvu da će to učiniti pravoslavni kršćani! Da će uništiti jednu Banjalučku biskupiju. A to očito namjeravaju.

* Moram Vas upitati nešto vezano i za SPC: u jednom intervjuu, na samom početku rata, rečeno je da će Crkva, koja se u rat umiješa, neminovno oslabiti. Kako to komentirate tinjajuće sukobe u samom vrhu SPC-a, koji se ovih dana polako uobličavaju u "rat" između pojedinih episkopa?

- SPC kroz ovo sve neće izići ojačana, već naprotiv, vrlo oslabljena. Ako netko svoj rad ne temelji na vjeri i evanđelju, već ga temelji na politici i nacionalizmu, a jedna si Crkva to ne može priuštiti, mislim da takva Crkva ne može očekivati budućnost. Ja znam da sam u Banja Luci čuo od Srba, a i biskupu je puno toga došlo do ušiju, da su sami Srbi rekli "Blago vama, katolicima, vi znate u šta vjerujete. A ja sam prazan u sebi." Episkop banjalučki često zna reći za ovo, što se sad događa, da je plod pedesetogodišnjeg bezboštva a mi moramo reći da su Srbi bili najvjerniji pristaše komunizma. S druge strane, Crkva je zanemarila odgojnu ulogu za taj narod,

pa sad imamo što imamo. Teško mi je prosuditi koliko u stvari banjalučki episkop ima utjecaja na svoje vjernike, jer je o evanđeoskim vrijednostima teško razgovarati i prenositi ih onome tko zna samo za nacionalizam.

* Često ste putovali konvojima u Banja Luku. Kontaktirate sa sve tri konfesije. Recite, kako žive Srbi u selima oko Banja Luke? Običan narod, mislim.

- Žive vrlo jedno. Mislim da su naši ljudi bili sve do prije ovih događaja bolje zbrinuti preko Caritasa. Oni u velikom broju dolaze k nama. Vi imate srpskih sela oko Banja Luke gdje nema kuće iz koje nije netko sahranjen, poginuo. To je strahovito. Oni nemaju vojske. I ovo sad prihvaćanje ovih iz zapadne Slavonije...njih ne zanima njihov život. Oni im trebaju za vojsku.

* Je li moguć završetak mirnim putem?

- Ja se bojim da se otišlo predaleko u zločinima, i da zato nema puta nazad. Ne samo za Karadžića i vođe, već ni za veliki broj Srba, jer tko su oni koji su istjerali, mučili i pobili naše ljude i druge nesrbe? To su njihovi susjedi. Tisuće njih koji su izvršili zločine. I sad za njih više nema nazad. Za njih je ili postići cilj ili stradati. A meni je žao naroda, jer unatoč tomu što oni malo malo stavaraju neku državu, oni su ipak obezglavljeni. Prosječan Srbin već odavno psuje i Karadžića i Miloševića. A u međuvremenu su i sami učinili zločin, i tu se zatvara taj vražiji krug.

*Šta mislite o ovim silnim ophodnjama zapadne Slavonije? Toliko se tu svijeta sjatilo sa svih strana, da vide što Hrvati rade Srbima, da još nedostaje mačak kućni ljubimac Billa Klintona. Na drugoj strani imate banjalučku i druge regije gdje

Srbi jednostavno kažu - ne možete ovamo - i nikom ništa.

- Ja sam i ovih dana imao prilike na jednoj konferenciji za tisak u Njemačkoj reći da ovo što se sad dešava sa zapadnom Slavonijom i tim stalnim ispitivanjem stanja veći liči na jedan sadizam. Ja nemam ništa protiv da oni dođu, ali zapravo, problem nije tu, nego je problem 50 kilometara dalje - u Banja Luci, i ne samo sad, nego i prije. Već tri godine. Ovo nije samo naš rat, već i rat nekih zapadnih političara - Owena, Jupea, engleske vlade... oni imaju tu svoje neke planove, i rekao bih da sudjeluju u zločinu. Kozirev svakako. Mi sve vrijeme iz Banja Luke kažemo: u redu, dolazite vi u zapadnu Slavoniju, to je možda test za Hrvatsku, da se vidi radi drugih područja. Međutim, nema tu ni tisućiti dio zločina koji se događa u Banja Luci. U Banja Luci zvanična politika organizira zločine. Ja sam prije osam dana imao susret s Mazovjetskim na aerodromu, između dva leta. Pitao me tko bi mu osigurao siguran dolazak u Banja Luku. Kontaktna skupina; Ne. VS? Ne. S time se očito svijet pomirio, jer se očito Srbima daje vremena da izvrše "posao" nad Muslimanima i Hrvatima.

Razgovor vodila:
Vesna Kljajić

U sljedećem broju:

Razgovor sa efendijom Ševkom Omerbašićem, predsjednikom Mešihata za Hrvatsku i Sloveniju

O informiranju na hrvatskom jeziku:

KOGA RADI RADIO

* Zbog čega se neprekidno odlaže pitanje hrvatskog radija na programu Radio Subotice? Zašto je ovo pitanje skinuto s dnevnog reda subotičke Skupštine? *

Na protekloj 26. sjednici SO Subotica, s najvećim je nestrpljenjem očekivana točka dnevnog reda koja je za temu imala koncepciju programa Radio Subotice.

Rasprava je započela primjedbom g. Dudasa da ponuđena koncepcija ograničava samostalnost novinara. Odbornik DSHV-a Jelena Prčić je zahtijevala da se točka 7 stav 3 ponuđene koncepcije dopuni navodom "na standardnom književnom hrvatskom jeziku i lokalnom bunjevačkom narječju", te bi isti glasio: "Radio ima jednu redakciju sa pet uredništava: uredništvo programa na srpskom jeziku, hrvatskom jeziku (na standardnom književnom hrvatskom jeziku i lokalnom bunjevačkom narječju), mađarskom jeziku, te muzičko uredništvo i uredništvo EPP-a, a po potrebi i druge.

U okviru diskusije najčešće su se čula mišljenja da predložena koncepcija ograničava slobodu informiranja, da općina financijski neće moći podnijeti trošak pet uredništava, da se ista dopuni i uredništvom na bunjevačkom jeziku, pa čak i tvrdnja Dušana Stipanovića da koncepcija nije odraz zaključaka odborničkih grupa, te da se na ovaj način stvara stranački Radio Subotica. Pošto i njegov dio dinara ulazi u financiranje radija, ima poravo tražiti da isti bude nadstranački. Na navode Dušana Stipanovića, predsjednik Skupštine Kasza Jozsef rekao je da je i TV program, koji svakodnevno gledamo, nedvojbeno stranački, a svi ga financiramo, a buduću da program Radio Subotice sluša svega pet odsto građana, dovoljno govori o kakvoći radio programa, a to ukazuje da mnogo toga treba izmijeniti. Što se tiče Radija Subotice, Općina je osnivač ovog javnog poduzeća, te u tom

svojstvu i predlaže izmjene. Uz optužbe da radio Suboticu Općina nedovoljno financira, Stipanović je predočio odbornicima i rezultate sindikalnog referenduma djelatnika Radija o neprihvatanju ponuđene koncepcije, iz čega je član Vijeća općinskih sindikata Subotice upozorio odbornike na moguć štrajk djelatnika ove informativne kuće.

Odbornik Miskolci izjasnio se protiv skidanja ovog pitanja s dnevnog reda, a kako su neki njegovi prethodnici zahtijevali, ističući da je u diskusiji na Skupštini došlo do izravnih pritisaka i prijetnji, te zahtijevao od odbornika da iznađu realno rješenje, jer u poplavi licemjerja i dirigovane državne štampe, treba težiti korektnom i da djelatnici Radija prestanu s pritiskom na javnost i Skupštinu. Ovu njegovu tvrdnju podkrijepio je i odbornik Bajić, navodeći da je u danima prije održavanja skupštinske sjednice, Subotički radio, redakcija na srpskom jeziku, davao kritike i obrazloženja na predloženi skupštinski materijal, i na taj način pokušao formirati mišljenje u javnosti prije održavanja skupštinske sjednice.

Bela Tonković, odbornik SO se osvrnuo na izvršeno glasovanje djelatnika Radija, navodeći da zaposleni u Radiju moraju poštivati volju i odluke Skupštine. Uz tvrdnju da u financiranju radio programa učestvuju i drugi građani svojim dinarom, Tonković je istakao da je elementarno pravo svakog građanina da dobije informacije na svom maternjem jeziku, te da je ovo pravo do sada bilo uskraćeno velikom broju Subotičana, premda je u tom smislu i sama SRJ potpisnik mnogih deklaracija kojima se regulira ovo pitanje.

U daljim diskusijama se mogla čuti zamjerka predloženoj koncepciji

Radija Subotice u smislu da mađarska etnička zajednica gubi od postignutih prava stečenih tijekom 25 godina, te da se predloženom koncepcijom želi brisati mađarska redakcija kao što je to učinjeno i s mađarskim kazalištem. Nadalje, čuli su se prijedlozi da se postojeći Statut Radija Subotice samo proširi za još jednu redakciju, kao i prijedlog Blaška Gabrića da se na radiju uvede izvještavanje građana na lokalnom dijalektu, a ne na "nekakvom zagrebačkom dijalektu koji u Subotici gotovo nitko ne razumije".

Uviđajući da diskusija ove razine neće potpomoći razrješenju problema, predsjedavajući Skupštine, Kasza prekinuo je sjednicu, pozivajući odbornike na sastanak odborničkih grupa.

Nakon sastanka koji je trajao tridesetak minuta, sjednica Skupštine je nastavljena objavom od strane predsjedavajućeg Kasze da su se odborničke grupe sporazumjele o skidanju posljednje tri točke s dnevnog reda, te da se iste stavljaju na dnevni red naredne Skupštine. Prijedlog je usvojen većinom glasova.

Opći je utisak da su neki od nazočnih očekivali ovakav završetak, ali uočeno je i to da usprkos opširnoj raspravi nije bilo valjanog razloga za skidanje pomenutih točaka s dnevnog reda, te je ostalo nedorečeno da li je konsenzus mišljenja neophodan jedino za ostvarivanje ljudskih i građanskih prava?

Lidija Molzer

Sa godišnje skupštine KUD-a "Bunjevačko kolo"

HRVATSKI KULTURNI CENTAR UMJESTO KUD-a

Na redovitoj godišnjoj skupštini KUD-a "Bunjevačko kolo", a koja je ovog puta bila izborna, donijete su nekolike odluke i izmjene: izabrano je novo predsjedništvo, a izmjenom odrednice Statuta pa je KUD "Bunjevačko kolo" preimenovan u Hrvatski kulturni centar "Bunjevačko kolo".

U prepunoj sali članova i simpatizera, radni dio sjednice započeo je podnošenjem izvještaja o četvorogodišnjem radu KUD-a. Izvještaj je podnio predsjednik g. Bela Ivković, koji je, između ostalog, istakao da je KUD "Bunjevačko kolo" u proteklom periodu učestvovao na brojnim gostovanjima, da se većina aktivnosti provodi kroz sekcije od kojih su najviše radile folklorna, literarna, naučno - istraživačka, likovna, te mnoge druge. Također je rekao da je KUD postao glavni organizator sada već gradske manifestacije Dužijance. Nazočne je podsjetio da je KUD gostovao u Zagrebu, kojom prilikom je učestvovao u predstavljanju bunjevačkih gastronomskih specijaliteta u hotelu "Esplanade". Ivković je informirao nazočne da je sada u tijeku organiziranje ovogodišnje Dužijance. Izlaganje je završio ističući da je KUD "Bunjevačko kolo" u proteklom periodu uspješno surađivalo s drugim sličnim kulturnim institucijama i organizacijama kako u Subotici, tako i u Vojvodini i inozemstvu.

Nakon izlaganja g. Bele Ivkovića podnijet je i izvještaj Nadzornog odbora. Na kraćoj raspravi čulo se mišljenje jednog od sudionika koji je izrekao svoje neslaganje s načinom rada jednog od koreografa kojeg nije imenovao, na što je g. Bela Ivković odgovorio da je u postupku preispitivanje ponašanja koreografa.

Najzanimljivija točka dnevnog reda bila je ona o izmjeni Statuta KUD-a. Prijedlog statutarne komisije bio je da se izvrši izmjena u nazivu,

pa da se umjesto KUD stavi naziv Hrvatski kulturni centar (HKC) "Bunjevačko kolo". Međutim, i ovdje je bilo drugih prijedloga, pa je tako između ostalog, predloženo da umjesto KUD-a bude naziv "Kulturni centar bačkih Hrvata". Na ovaj je prijedlog odgovorio Lazo Vojnić Hajduk, rekavši da bi se ovim otišlo u regionalno prejudiciranje Kulturnog centra, a što se nazivom HKC željelo izbjeći. Alojzije Stantić je rekao da on HKC shvaća kao instituciju hrvatskog naroda s ovih prostora koja bi trebala objedinjavati sve oblike kulturnog organiziranja i udruživanja našeg naroda. Čula su se i drugojačija mišljenja, pa se, recimo, Jelena Prčić zapitala da li su ljudi u ovom političkom trenutku i općem raspoloženju koje ovdje vlada prema Hrvatima i svemu što je hrvatsko dobro razmislili o predloženoj izmjeni Statuta?

Lazo Vojnić Hajduk odgovorio je u smislu da buduća da se ionako znatko pripada kojem narodu, nema razloga za strahovanje. Nakon toga se pristupilo glasovanju (aklamacijom). Najviše je glasova dobio prijedlog statutarne komisije, pa je tako usvojen naziv HKC "Bunjevačko kolo".

Na ovoj sjednici birano je i novo predsjedništvo. Za predloženu listu kandidata glasovalo se aklamacijom, pa je tako novi sastav predsjedništva sljedeći: Josip Anišić, Josip Ivandekić, Bela Ivković, Kalman Crnković, Ana Kopunović, Franjo Vujkov, Josip Kujundžić, Vojislav Sekelj, Lazo Vojnić Hajduk, Marija Sekulić, Marinko Vidaković i Grga Kujundžić. S tim da se trinaesti član predsjedništva bira iz redova roditelja. Također je imenovana i disciplinska komisija i nadzorni odbor.

Na kraju je Lazo Vojnić Hajduk iznio nov program rada za naredni četverogodišnji period.

PLAN RADA

HKC "BUNJEVAČKO KOLO" za naredni četverogodišnji period

Rad će se odvijati u 17 segmenata i to:

1. otvaranje biblioteke i čitaonice
2. formiranje pučkog amaterskog kazališta
3. recitatorska sekcija
4. rad na području povijesti, etnologije, etnografije
5. literarna sekcija
6. likovna sekcija
7. muzička sekcija
8. pravna sekcija
9. folklorna sekcija
10. sekcija plesa
11. balet
12. izdavanje novina - dvotjednika te izdavačka djelatnost
13. film
14. Dužijanica
15. Veliko prelo
16. otvaranje pučke kasine i kluba
17. ugostiteljstvo, sa specifičnostima bunjevačke kuhinje, te kafići za druženje mladih

HRID

OBAVIJEST ZAINTERESIRANIMA:
AKO ŽELITE POSJEDOVATI
UKORIČENE PRIMJERKE
"GLASA RAVNICE"
OD BROJA 25 DO 50, INTERESIRAJTE SE NA TELEFON:
024/51-348

POSJET IZASLANSTVA MUSLIMANSKOG NACIONALNOG VIJEĆA SANDŽAKA (MNVS)

Prvog i drugog lipnja, u Subotici je u posjetu DSHV-u boravilo izaslanstvo MNVS. Vođeni su razgovori o političkim pitanjima od zajedničkog interesa, o kulturi, o gospodarstvu... Sa strane DSHV-a razgovorima su prisustvovali Bela Tonković, Stanka Kujundžić, Lazo Vojnić Hajduk i Ivan Čović, te predstavnici KUD "Bunjevačko Kolo" i gospodarstvenici.

Zaključeno je da je od obostranog interesa razvijanje suradnje na tim područjima, te da treba tražiti nove mogućnosti.

DSHV je uručen poziv da posjeti MNVS u Novom Pazaru, što je DSHV sa zadovoljstvom prihvatila.

SR JUGOSLAVIJU OKUPIRALI MUTANTI!

Prema pisanju domaćeg tiska zadnjih desetak dana se na teritoriji SRJ pojavljuju snage civilne i vojne policije neke "Republike srpske krajinne" i neke "Republike srpske".

Budući da je po Ustavu SRJ federacija dviju republika: Republike Srbije i Republike Crne Gore, jasno je da su se na teritoriji SRJ pojavile inozemne oružane snage. Običnim jezikom se to zove okupacija. Te snage nesmetano odvođe izvan granica SRJ i građane SRJ i ljude koji su zaštićeni Konvencijom o izbjeglicama. U tome, kako tisak izvješćuje, uvelike koriste

spiskove Komesarijata za izbjeglice ("neutralna, nepolitička, ne..., humanitarna organizacija!"). "Tehnologija posla" izgleda ovako: odjednom se pojavi uniformirana formacija sa spiskovima ljudi, kamioni i autobusi su već pripravljeni, formacije ulaze u stanove i odvođe ljude. Ne prezaju ni od pucanja na ljude. Kada se u javnosti pojavi otpor, to onda radi policija Republike Srbije. Mutacija je očita i tako uspješna da se ljudi već ozbiljno pitaju u kojoj je mjeri ona zahvatila domaće snage za održavanje reda i zaštite građana, tj. u kojoj je mjeri

policija Republike Srbije stvarno policija te Republike, a u kojoj je pod kontrolom mutanata.

I još jedan kuriozitet: Ni u jednom popisu ni jedne međunarodne organizacije država (OUN, OESS...) nema države čije bi to snage mogle biti. Iz sjedišta Galaktičke Konfederacije još nemamo odgovora, pa je još uvijek otvoreno pitanje da nisu možda vanzemaljci okupirali SR Jugoslaviju.

(promatrač)

GLAS RAVNICE - Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini - urednik: Vesna Kljajić, uređivački savjet: Lazar Merković, Milivoj Prčić, Stipan Bošnjak, Marko Kljajić, Ivo Kujundžić. Izdaje DSHV, 24000 Subotica, Trg Lazara Nešića 1/X, tel&fax: (99381) (024) 51-348; ž.r.:46600-603-4-3338 SSP Subotica, HRID Subotica. List je registriran kod Pokrajinskog sekretarijata za informacije pod br. 651-85/90. Naklada 1000 primjeraka. Glas Ravnice izlazi mjesečno. Godišnja preplata: tuzemstvo 50 ND, inozemstvo 150 ND. Cijenik oglasnog prostora: cijela strana 250 ND, pojedinačni mali oglasi 15 ND. Tisak studio "Bravo"

Konferencija za tisak SDA Sandžaka:

KLJUČEVE RATA I MIRA DRŽI REŽIM U BEOGRADU!

Na redovitoj konferenciji za tisak održanoj početkom ovog mjeseca u Novom Pazaru, sugovornici novinara bili su članovi SDA Sandžaka Esad Džudžević, Azem Hajdarević kao i Ismet Trbović i Džemal Halilagić dopredsjednik i tajnik Izvršnog odbora SDA za Priboj.

Esad Džudžević je rekao da se upravo navršilo dvije godine od Skupštine MNVS na kojoj je usvojen memorandum o uspostavljanju specijalnog statusa za Sandžak, dokument koji je urađen na bazi haškog dokumenta iz

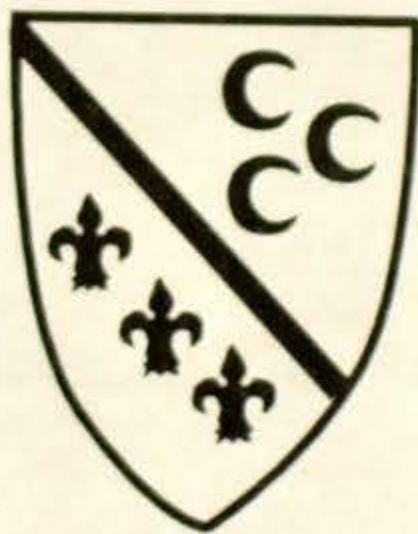
U Subotici :

ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA

Na svojoj sjednici od 17. 06. Vijeće DSHV je ustanovilo Odbor za ljudska prava, na čelo kojeg je postavljen odvjetnik Milivoj Prčić.

Ustanovljenje ovog Odbora postalo je nužno zbog velikog broja povreda osnovnih ljudskih i kolektivnih prava Hrvata u SRJ, kao i zbog stručne obrade podataka. Vijeće je odlučilo da dosadašnje aktivnosti na ovom području treba proširiti i intenzivirati, pa je stoga nužno da taj odgovorni i važan posao radi posebna grupa.

Odboru želimo da ima što manje posla!

studenog 1991. godine koji predviđa autonomije za narode koji su ostali van svojih matičnih država nakon raspada Jugoslavije. Džudžević je novinare obavijestio da je rukovodstvo SDA u skladnosti s programom i aktivnostima Stranke za 1995. godinu, obavilo razgovore s predstavnicima DSHV, te da će se suradnja s ovim, kao rukovodstvima ostalih nesrpskih naroda i demokratskih stranaka nastaviti.

Azem Hajdarević je naglasio da je pitanje Sandžaka, Kosova i Vojvodine, gdje živi gotovo polovina nesrpskog pučanstva, hitno trebaju staviti na dnevni red Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji i da ne može doći do uspostavljanja trajnog mira i rješenja krize na prostoru bivše Jugoslavije dok se ova pitanja ne rješe.

Ključeve rata, dakle, i mira, drži režim u Beogradu, odnosno oni koji odlučuju o životu i smrti ljudi, tako da najnovije podvale Međunarodnoj zajednici i zarobljavanje pripadnika plavih kaciga su režirane u Beogradu, a ovom

podvalom - navodnim oslobađanjem zarobljenika UN, Milošević sebi nabija rejting, zaključio je Hajdarević.

U povodu dezinformacija koje su se pojavile u nekim srpskim medijima u svezi razrješenja Smaja Polimca bivšeg predsjednika SDA za Priboj, Ismet Trbović je novinarima pojasnio da je Polimac legalno razriješen dužnosti predsjednika zbog djelovanja suprotnog Statutu i programu Stranke, nepodnošenja izvještaja i samovolje u radu.

Član IO SDA za Priboj, Džemal Halilagić je izjave Miloševića, Lilića, Margit Savović i drugih srbijanskih političara o jednakosti svih građana oscjenio kao cinizam, a Bošnjake - Muslimane u zapadnom dijelu Sandžaka vlasti tretiraju kao građane n-tog reda. Pogranični pojas u širini od 30 km je potpuno etnički očišćen, tamo se i dalje pale bošnjačke kuće, ruše groblja i pljačka imovina. Raseljena lica iz ovog dijela Sandžaka, koja se trenutno nalaze u Priboju, Prijepolju i drugim sandžačkim gradovima, jedva preživljavaju i neophodno je da se stvore uslovi za njihov što hitniji povratak u svoje domove.

*Muslimansko nacionalno
vijeće Sandžaka*

Interview: Radimir Čačić, predsjednik Hrvatske narodne stranke:

BUNJEVAC BEZ ŠIFRE 028

Razgovarala: Vesna Klajić

Premda se Radimir Čačić već "odomaćio" na čelu HNS-a, čini se da ni jedan interview s njim ne može proći bez pitanja o načinu njegova dolaska na čelo stranke.

*** Kod nas u Srbiji se ovakve promjene na čelu političkih stranaka obično povezuju s oceubojstvom...**

- (smijeh) - kod mene to nije bio slučaj...uzroci promjene leže u nezadovoljstvu s rezultatima izbora 1992., a procjene su bile da bi bilo uputno napraviti promjene u cjelokupnom vodstvu stranke - za dinamičnijim duhom, organiziranjem itd. To je bila ocjena i gospođe Dapčević koja je i sama ocjenjivala da je nužno da do ove promjene dođe, obzirom da se ona među ostalim, posvetila pisanju ranije počete knjige. Uz to, gospođa Dapčević je veoma nagažirana i u Saboru.

*** No, nemojte me pokušavati uvjeriti da baš nikakvih razmimoilaženja nije bilo?**

- Naše osnovno razilaženje u suštini je bilo u tajmingu - ja sam smatrao da se sve treba uraditi brzo, a gđa Dapčević je smatrala da treba dati vremena da se definira krug kandidata koji bi bili u stanju dalje voditi stranku. Tako se desilo da je Savka na saboru stranke 1993. godine dala izjavu kojom se obvezala raspisati izbore na sljedećem saboru. To je zaista prvi puta u Hrvatskoj i slažem se s vama - zaista neubičajeno. Za to treba imati hrabrosti i ne malu dozu samozatajnosti, jer su svi u toj politici opijeni prisustvom u javnosti, popularnosti, moći itd. Savki je to bilo lakše jer je ona in-

stitucija sama po sebi i više je ona doprinjela stranci nego stranki njoj.

*** Primjećuje li se nekakav napredak u radu stranke i odnosima s javnošću, u odnosu na ranije razdoblje?**

- Stranka sad ima novi dinamizam, novi duh. Po anketama od izbora do sad gotovo je udvostručila nekakve svoje direktne glasove, a znatno podigla i potencijalne glasove, što svakako nije posljedica nikakvog "opredjeljivanja" između Savke i mene, jer Savku ovdje u Hrvatskoj svi znaju dok mene u tom trenutku više od polovine građana Hrvatske gotovo uopće nije poznavalo. Radi se o tome da je ova promjena djelovala pozitivno, i naše su organizacije na terenu ponovno počele normalno funkcionirati. Prilaze nam mahom gos-

podarstvenici i očekujemo da će na narednim izborima 1996. zadržati poziciju parlamentarne stranke. Ukratko, urbana populacija višeg obrazovanja, srednje životne dobi - čini članstvo HNS-a.

*** Obzirom da naši čitaoci žive mahom u Srbiji i Crnoj Gori, a na početku sam spomenula nešto o tamošnjem shvatanju politike... Kako vidite političku scenu tih prostora?**

- Meni je nešto intrigantnija politička situacija u Crnoj Gori. Imam dojam da se tamo javlja jedna snažnija opozicija postojećem vladajućem režimu. Tu je to vidljivije i daje više nade da će doći do promjena. Tamo gdje čovjek ne vidi tračak svjetla, depresivno je i baviti se tim. Tamo je objektivna činjenica da je vezivanjem pupčanom vrpcom za Srbiju nešto što Crnoj Gori uopće ne treba i upravo je nevjerojatno da je Crna Gora svoju povjesnu šansu u trenutku kad su se mali europski narodi konačno i sa stajališta državnog suvereniteta na međunarodnoj sceni odredili - a takve se prilike ne pružaju često - tu šansu barem djelomično nije iskoristila. No, premda je ipak zadržala neke "izlaze" u okviru nekih ustavnih odrednica. Teško je suditi koliko postoji nacionalna svijest u Crnogoraca, a koliko je ona formalnog karaktera, iako tamo poznam dosta ljudi, jer sam često radio u Crnoj Gori. Sama njihova prirodna renta ih čini neovisnim, pa uopće nije bilo razloga da se utope u žabokrečinu srbijanske politike. I mislim da je

neizbježno da će se Crnogorci u ne tako dalekoj budućnosti početi opredjeljivati tražeći svoj jasni nacionalni interes, a on im je svakako u društvu ostalih europskih zemalja, a pitanje je tko će se u to društvo uključiti, kada i s kojim teretima sa sobom i na sebi.

*** Kojim snagama u Crnoj Gori dajete najviše šanse u nekoj budućoj političkoj utakmici?**

- Prema onome što smo vidjeli do sada, upravo je liberalna opcija ta koja ima najviše šanse.

*** Kako procjenjujete nastojanje srbijanske opozicije da se umješa u bosansku i krizu u Hrvatskoj?**

- To je koketiranje s biračkom masom bez ozbiljne odgovornosti i ide onom logikom: tko je zakuha, neka i kuša - a to je Milošević, koji pritisnut mora ići ka miru, jer ni vojno ni politički više nema kredita koji bi ga mogao "vaditi", pa onda logika nacionalne opozicije ide u pravcu: ajmo iskoristiti dio onog vala na kojem je on nastao, da prebacimo dio političkog bonusa u svoje košare. Na nacionalnom, na konfliktu, na mitu, na iluziji, na paroli nastao je Milošević, inteligentno i beskrupulozno držeći na koncu i lijeve i desne, koristeći ih kad mu je tko zatrebao. E, sad su neke stranke ocijenile da veliki vođa pomalo slabi i da je vrijeme da mu se boomerang, koji je sam bacio, vraća ravno u glavu i da mu se kod lagane nesvjestice, koja će nastati, isprazne džepovi.

*** No, očito ni prekodrinski puleni nisu ono što su bili: otimaju se. Kakvo je Vaše stajalište u svezi s "ujedinjenjem" Martića i Karadžića?**

- Ovo s ujedinjenjem je definitivni kamen oko vrata i Karadžiću i Martiću, i nije mi zbog toga posebno krivo. To je kontra svih međunarodnih okvira, koji se

možda i mogu mijenjati dogovorom, kompromisom itd, ali ovako grubim kršenjem sigurno ne. Međunarodna politika "igra" na jedan suptilniji način, i ako se tome Karadžić i Martić suprotstavljaju na jedan ovako agresivan način, onda je to definitivni sukob sa svim međunarodnim normama i odgovarajuće tom, još bliže radikalizaciji cijele priče koja je već i bila na rubu očajničkih poteza. Karadžić, da se razumijemo, ne može ništa pomoći Martiću, i jedina ozbiljna opcija koja se tu otvara jest uključivanje SRJ u sukob. A zamjena Čeleketića drugim oficir-om iz JA je samo nastavak Miloševićeve produžene ruke na ovim prostorima. To se sad iskazuje, posebno nakon smjene Mikelića i kad je ova kontramiloševićevska opcija preuzela konce u svoje ruke, onda je ostalo posebno važno pitanje utjecaja Miloševića i SRJ na Mladića, a taj je utjecaj, očito je, prilično dubok i očit.

*** Tumačenja su da svaka strana u sukobu na međunarodnom planu ima svoje "navijače": Hrvatska Njemačku, Bosna Ameriku i islamski svijet, a Srbija Englesku, Francusku, Rusiju, Grčku itd. Koliko je istine u tim tvrdnjama?**

- Ja sam bio u Francuskoj, u posjetu CDF-u i IDF-u i razgovarao s njihovim predstavnicima u Senatu i to Vam izgleda ovako: javnost je definitivno pročitala Miloševića i potpuno joj je jasno - u 90% posto slučajeva šta se zbiva: i tisak, i mediji i građanstvo su na strani Bosne i Hrvatske. Vlada se postavlja relativno neutralno, a administracija "diše" prosrpski. Ali, potezi srpske strane kao ovo s uzimanjem talaca, ili ono izmišljanje o "zarobljenom pilotu NATO avijacije" hlade sve više i naklonost administracije.

*** Što mislite, gdje je Srbija danas?**

- Mislim da je Srbija dovedena pred zid i svaka vlast, koja hoće opstati, ima alternativu: ili da uđe u rat, ili da prihvati realnost i da iziđe iz slijepe ulice u koju se dovela, a za šta je Milošević već pokazao genijalnih sposobnosti. Poštujući međunarodne uvjete, otkidajući od Bosne koliko se uhvatiti da, žrtvujući hrvatske Srbe, što je bila pretpostavka još od samog početka, globalno - zahtijevajući zaštitu, autonomije itd. ali ne pretjerano, da ne bi morao dati to isto Kosovu, jer njemu nije baš previše srcu milo ovdje mnogo dati Srbima. I ako je netko protiv toga da se ovdje suviše da Srbima, onda je to Milošević. I tako se neke stvari i razvijaju. A potom će kao mirotvorac ući u tranzicijski val.

*** Obzirom da ste Vi poznatiji kao gospodarstvenik - divite li se našem privrednom čudu - Avramovićevu dinaru i kresanju inflacije?**

- (smiješak) - Vi sad karikirate. Privredna je situacija Srbije takva da je prvi put došlo do ravnoteže ukupnog nacionalnog proizvoda SRJ i Hrvatske, a SRJ je duplo veća. Radi se o gospodarskoj politici koja je bitno negativno akcelerirana sankcijama. To ima posljedica i na zdravlje valute. No, postoje i slučajevi da vrlo trula privreda ima vrlo čvrstu valutu za šta je najbolji primjer portugalski Eskudos koji je dvadeset godina bio najtvrdja valuta na svijetu. Dvadeset godina u Portugalu nije bilo inflacije, a proizvodnja je bila katastrofalna. Čvrsta valuta - a zemlja u propadanju. Jednostavno se radi o omjeru količine novca i roba: utezi na vazi su bili u ravnoteži. Nije dolazilo do velikih disproporcija - da vam je pregrisanost novčane mase bitno veća u

odnosu na količinu roba. Postoji čak i tzv. "nizozemska bolest" kad dolazi do snaženja vrijednosti valute kod niske razine proizvodnje. To su prividni pokušaji Srbije da pokazuje tu gospodarsku kvalitetu u vremenu kad to ne može imati. Ali, da se jedna hiperinflacija može zaustaviti čvrstim monetarnim mjerama, može. I to je učinjeno, što ne treba sporiti. Međutim, pitanje je da li ima pozitivan predznak ozdravljenja, ili negativan - potapanja. U Srbiji je ovo potonje, jer dok Hrvatskoj ide sve bolje, u Srbiji je sve u negativnom trendu, pa je stoga normalna i sve veća vojna snaga Hrvatske, jer je normalno da su novac i vojska spojeni.

*** Premda je najbolje imati više novca, a što manju potrebu za vojskom... da se manemo mi razgovora o vojsci i novcu... Čula sam da ste podrijetlom Bunjevac?**

- Taj sam.

* ?

- Što se čudite? Čačići, Filipovići, Pilipovići, Blaževići su Bunjevci... I Pavelić je bio Bunjevac - imate knjigu o podrijetlu Bunjevaca gdje su navedena sva prezimena o kojima govorim. Bunjevci su se selili - imate ih u Kninu, Benkovcu, veliku koncentraciju od Karlobaga do Senja... Kad sam spomenuo Pavelića... on je rođen u jednom selu u Hercegovini, ali nije Hercegovac, nego Bunjevac. A Bunjevac je i Blažević. Tako imate i crvenih i crnih Bunjevaca. Moji su od Karlobaga, a ta bunjevačka plemena su se preko Like spustila dole, pa su recimo, Bunjevci kod vas ravničarski Bunjevci i ljudi ih vide kao grupu sa specifičnim običajima, jezikom i folklorom. Sama migracija je potpuno jasna i zna se šta su i od kud su došli Bunjevci. Ja sam dakle, Bunjevac.

*** A šta je sad sa šifrom 028?**

- Ma kakva šifra.

Subotica: miting radikala

UVREDE I TEŠKE REČI

Miting koji su desetog juna na glavnom trgu u Subotici održali radikali, okupio je vrlo mali broj gledalaca. Ni stotinak. Oni su bili okupljeni oko tribine, ne računajući one svakodnevne šetače i ljude koji su sedeli pred kafićima, a koji tu očigledno nisu bili zbog mitinga.

Mnogi su, najverovatnije, iz prikrajka osluškivali ono što su imala reći četiri najavljena govornika, poslanici republičke Skupštine.

Ono što se čulo, nije bilo primereno prilici, i najviše je naštetilo samim govornicima, i njihovoj stranci, i moje lično mišljenje je da uvrede i teške reči upućene sa iste govornice na račun Miloševića i njegove supruge Mirjane Marković ne priliče kulturi dijaloga i demokratije. Na kraju krajeva, gospodin Milošević je predsednik Srbije i kao takav mora da ima poštovanje, jer je legitimno izabran od većine građana Srbije, plus što ovog puta gospodin Milošević ima podršku većine građana koji su za mir, pa sa te strane ima i moju ličnu podršku.

Miloš Vasiljević, Subotica

Štovani čitatelju,

I mi smo svi odreda za mir, i podržavamo svako ISKRENO zalaganje za mir. Protiv smo da se ljudi etiketiraju i blate, posebice da se ismijavaju, vrijeđaju i ruže zbog svog spola, rase, izgleda, fizičkih mana itd. Poštujemo zemlju u kojoj živimo, njezine zvanične organe

i institucije, pa tako i instituciju Predsjednika Republike. Gospođu Marković uvažavamo kao ideologa jednog pokreta i člana jedne političke stranke.

Pamtimo dane kada su tvrdnje "omiljenog i doslednog" stranačkog lidera, posebice one kako bi "Hrvate trebalo potrpiti u stočne vagone i otjerati ih u Hrvatsku" na zvaničnim mjestima, kakav je, recimo Parlament, izazivale salve oduševljenja.

Ne čusmo ni mnogo oportunih usklika za nedavnu tvrdnju da za jednog Srbina treba ubiti stotinu Muslimana.

Župnik iz Vašice svakodnevno s vjernicima obilazi ruševinu svoje crkve.

Župnik hrtkovački živi i službuje u već opisanim uvjetima. Također i petrovaradinski, i srijemsko - karlovački... skrnave se naša groblja...

Prema tvrdnji ministrice za ljudska prava i prava manjina, mi ne postojimo. Pa sve što nam se desilo - kao i da se nije desilo. A ono što se kao desi radikalima, to se dogodilo, pa se onda kao polemise, pa se sastavljaju okrugli stolovi i debate na temu njihovih ljudskih, političkih i ostalih prava, i baš šteta što g Šešelj uvijek ima kratko ošišanu kosu, jer bi ga netko zacijelo privio na grudi i sklonio mu lokne sa čela, toliko je on, metnimo, ugrožen u "slobodnom ponašanju i izražavanju". O djelovanju ćemo neki drugi put.

Urednica

NASTANAK GOLUBINACA

Naselje Golubinci prvi put se spominje prema očuvanim dokumentima 1572. godine kao: "selo koje je sve pod zemljom. Jedino se poznaje po dimnjacima koji su nad zemljom."

Naselje je nastalo svakako ranije, a neki podaci upućuju i na XV vijek. Po nalazištima, zapadno i istočno od sela nalazili su se dokazi koji upućuju na građevine iz mnogo ranijih vremena. Tako je prigodom izgradnje katoličke crkve 1875. u temeljima pronađen kamen neke građevine iz mnogo ranijih vremena. Tako je prigodom izgradnje katoličke crkve 1875. godine u temeljima pronađen kamen neke građevine iz rimskog doba. Na potezima Rupine, Srednje njive i Tapavice pronađeni su keramika, kosti, novčići, opeke rimskog formata, tragovi maltera i šuta, komadi bijelog mramora, žrtvenik s natpisom i kameni reljef koji predstavlja par lavova i mušku figuru u sredini. Pretpostavlja se da je tu bilo neko manje rimsko utvrđenje kružnog oblika.

Engleski putopisac Burburije u svom putopisu iz 1665. godine opisao je Golubince kao "selo sasvim pod zemljom, jer kuće nisu dopirale ni do koljena."

Doktor Braun je 1669. godine u svom putopisu objavio crtež za koji ima razloga da se vjeruje da predstavlja Golubince. Na ovom crtežu na pustoj ravnici vidi se pet kro-

vova koji se samo gornjim dijelom izdižu iznad zemlje. Zapisao je: "silazili smo s konja i ulazili u kuće koje smo nalazili u boljem stanju nego što smo očekivali. Imale su odjeljenja i drvene dimnjake i na udaljenoj strani prozor, malo odignut od površine zemlje. Sve je u njima bilo urađeno spretno i kao i u drugim sirotinjskim kućama koje se nalaze nad tlom, sve jednostavno, po običaju toga kraja."

Pedeset godina kasnije, isusovac Bartol Kačić je opisivao podzemne stanove čiji su se samo dimnjaci dizali iznad zemlje, a u stan se silazilo stepenicama.

NASELJE GOLUBOVA

Nema pouzdanih podataka o nastanku imena sela, međutim, postoji jedna predaja koja bi se mola prihvatiti kao logična: na mjestu današnjeg naselja nalazila se brijestova šuma u kojoj su se gnijezdili divlji golubovi. Stanovnici iz Rupina divili su se njihovim jatima i taj kraj nazvali Golubinci.

Naselje Golubinci navodi se među deset sela u predstavci podnesenoj 1634. godine Svetoj stolici u Rim, povodom prelaska katolika u pravoslavlje.

Godine 1702. zabilježeno je da Golubinčani imaju svoje vinograde u okolini. Selo se spominje i 1713. godine, a 1733.

se već navodi da u naselju živi 36 "glava jakih" a godinu dana kasnije da u selu ima 17 domova.

Prve zemunice bile su sagrađene na potezu Rupine. Jedna grupa doseljenika nastanila se u dolini Kaloperka. Uzmičući sa zemljišta koje je postalo podvodno ove grupe su se pomjerile i sagrađile domove na prostoru današnjeg Putinačkog šora. Bilo je to pogodno mjesto tim prije što se u blizini nalazilo polje bogato travom.

Popis stanovništva, vjerojatno jedan od prvih u Srijemu, od 1736 - 37. godine kazuje da Golubinci pripadaju zemunskom vlastelinstvu i da ima 29 starješina porodica, 16 oženjenih braće i sinova, četvorica braće i sinova starijih od 15 godina i jedna udovica s posjedom. Ovi su imali 84 konja, 52 vola, 144 krave i junice, 165 ovaca i koza, 63 svinje, 167 košnica pčela, 131 jutro oranice i 83 jutra za livade (sjenokos).

U popisu su navedena i imena starješina porodica, svakako onih koji su se ovdje prve nastanile: po tri obitelji Pažvanin i Đurić, po dvije Bošnjaković, Bosić i Galečić, po jedna Popović, Jeftić, Dudić, Živanović, Gajić, Subanić, Šodolac, Uzurović, Mandžija, Jangulović, Vlašćalija, Relić, Pejčić i Ranković.

Marko Kljajić

Subotica:

PROLJETNA IZLOŽBA

Ovog je proljeća kulturni život Subotice obogaćen je otvaranjem tradicionalne "Proljetne izložbe".

Posljednjeg svibanjskog dana članovi (njih 36) likovne sekcije KUD "Bunjevačko kolo" iz Subotice izložili su svoje likovne radove u okviru prodajne izložbe u vestibulu Gradske kuće.

Među izloženim djelima smjenjivali su se ulje, pastel, grafike, kombinirane tehnike... Sve to u duhu ravnice, bogatstva

tradicije i raskoši prirode, a kako i priliči proljeću koje izložba i obilježava.

U raznolikosti tema jedno je zajedničko kod svih likovnih autora: ljubav prema tradiciji, sjeta nad doživljenom ravnicom i salašima, ali i jasna želja da opstanemo.

Izložba je otvorena, a sva izložena djela namijenjena su prodaji.

L.M.

IZLOŽBA SLIKA MATIJE MOLCERA

Sve je bilo znakovito: godišnje doba, vrijeme održavanja, stil i autor.

To je opći dojam s otvaranja izložbe "Šamani" umjetnika Matije Molcera.

Izložba je otvorena krajem svibnja u prostorijama "Subotičkih novina", a izloženo je šesnaest djela iz zbirke od pedeset "Šamana" izrađenih u kombiniranoj tehnici, stilski osobenoj i poznatoj jedino autoru,

Uzvanici su tijekom izložbe bili u dvojbi: da li je Matija Molcer izradio "Šamane" kao likovni umjetnik, ili pak kao skladatelj i pjesnik. Jer, uz zvuke II stavka iz Sonate za violončelo, čiji je također autor, činilo se da

se iz izloženih "Šamana" neobičnog spoja kompozicije i likova izliva neka druga, crno bijela glazba, koja upozorava, ali i prijati.

"Šamani" čudnog oblika, iz neke već davno zaboravljene dimenzije tu su, među nama. Stilski osuvremenjeni, kako je i sam umjetnik rekao, djelo su iznenadnog nadahnuća, kao plod suočavanja s istinom, ali gdje ipak prevladava želja za premošćivanjem kataklizme.

Da li u ovom čudnom spletu okolnosti pomaže nadnaravno?

L.M.

Opaža se Prepekovo veliko zanimanje za svjetsku pjesničku baštinu i uglazbljivanje njezinih izabranih bisera. Ljubitelji glazbe, a osobito ljubitelji solo popjevke mogu obradovati viješću da će sve solo popjevke Stanislava Prepeka, u jednom svesku objaviti dr Jerko Matoš koji sada živi u Beču. Taj gorljivi poznavalac umjetnosti i veliki poštovalac Prepekova stvaralaštva izdao je do sada većinu njegovih crkvenih i orguljskih skladbi.

Orguljske skladbe maestra Prepeka brojčano su skromne, ali glazbeno vrlo značajne. To su Improvisata, Koralni preludiji (11) i Suita od pet stavaka. Najznačajnija je Suita, remek djelo orguljske literarure našeg stoljeća. Naš skladatelj Rudolf Bruči, jedan od najvećih orkestratora na svijetu, upravo orkestrira ovu orguljsku skladbu. Usput rečeno, Bruči ovo djelo smatra najboljom Prepekovom skladbom uopće.

Prepek je bogomdani umjetnik - stvaralac koji govori svojim glazbenim jezikom izgrađenom na najboljim tekovinama prethodnih glazbenih epoha. Njegov se glazbeni razvoj odvijao suprotno u odnosu na ostale skladatelje. Kretao se skladateljskim putem od ekspresionizma do klasike. Sjašnoga uma i ogromne stvaralačke imaginacije asimilirao je najpozitivnije iz glazbe što je rezultiralo novim i svježim glazbenim izričajem. Govorio je u svoje vrijeme vlastitim glazbenim jezikom i pokazao da se u

Naši velikani: STANISLAV PREPREK II dio

Piše : Đuro Rajković

GLAZBA SE PIŠE ZA SADAŠNJOST...

umjetnosti može napredovati, a da se ona ne deformira. Zato u njegovoj glazbi osjećamo utjecaj svih stilova od baroka do ekspresionizma i atonalnosti. Po tome je sličan velikom engleskom skladatelju Fredericku Deliusu u čijoj glazbi također odzvanjaju pozitivna dostignuća prethodnih glazbenih perioda. Istinska veličina stvaraoca i jeste u prihvatanju svega najboljeg u umjetnosti te križanjem usvojenog. U radionici stvaraočeva duha dolazi do rađanja novih umjetničkih tvorevina. Umjetnost se samo tako i može logično i prirodno razvijati. Potpuno je krivo kada neki glazbeni kritičari ili pisci nova strujanja ili novi stil u glazbi nazivaju glazbom budućnosti. Takva glazba ne postoji. Da bih jasno obrazložio ovu tvrdnju, poslužit ću se Preprekovim riječima: "...glazba se ne piše za budućnost, nego za sadašnjost. A ako je ta glazba dobra, ona će biti i glazba budućnosti, kao što je i glazba prošlih vjekova glazba i naših dana." To je istina, jer znamo da nema sadašnjosti bez prošlosti, niti budućnosti bez sadašnjosti.

To najbolje dokazuju znanost pa ni umjetnost ne može biti izuzetak. Prema tome Preprekova glazba rezultat je svih prethodnih glazbi propuštenih kroz duhovni filter njegove imaginacione moći. No, da bi netko mogao tako stvarati, mora u sebi imati svetu vatru, Božji dar. Zato nije ništa čudno što ovaj skladatelj, bez obzira

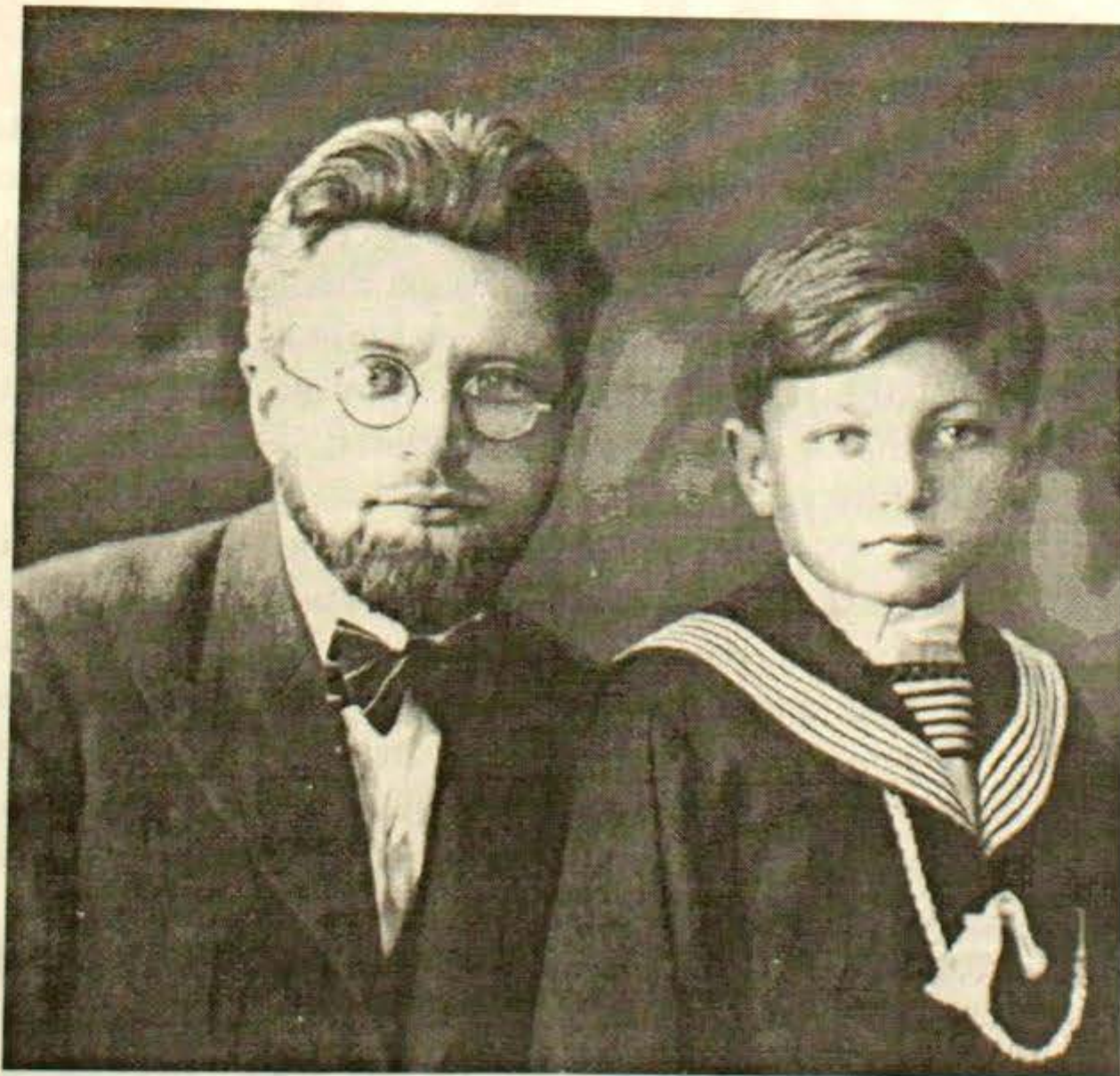
crkvenih popjevki. Bio je jedan od organizatora Prvog hrvatskog liturgijskog kongresa, održanog 1936. u Hvaru. Vrlo je zapažen njegov referat s tog kongresa pod nazivom "Liturgijsko pjevanje u našim krajevima". Vršio je orguljašku službu u svim mjestima svoga službovanja kao učitelj i pripadao krugu najagilnijih surad-

n i k a crkvenoglazbenog časopisa "Sv. Cecilija" tiskanog u Zagrebu. U toj našoj smotri za crkvenu glazbu, kako se taj časopis zvao između dva rata, objavio je niz vrijednih i zapaženih članaka o našoj crkvenoj i svetovnoj glazbi. Neizostavno treba spomenuti dva iznimna članka trajne vrijednosti: "Istarska ljestvica" (koju je teorijski završio) i "na tragu hrvatskog korala" (sjajan doprinos glagoljaškom pjevanju). U liturgijskom

časopisu "Život s Crkvom", izdavanog u gradu Hvaru, dao je napise vrhunske vrijednosti u tumačenju crkvenoglazbene prakse.

fotografija:

Stanislav Preprek
i sin Kazimir

na svoju dugogodišnju sljepoću, ima oko 700 skladbi.

Potrebno je ukratko zabilježiti i Preprekov ogromni doprinos našoj crkvenoj glazbi. Ovaj vatreni promicatelj crkvene glazbe i promicatelj crkvene glazbe i ljubitelj gregorijanskog korala skladao je 31 Misu, 111 himni i mnogo

VEĆA CINA ŽITA

Nisam još čestito ni pomuzo, kad čujem Albu kako se dere, Božemprosti, ko da su ga udbaši došli plenit. Mal nisam pao pod kravu kako sam se okliznijo. E, tako mi i triba kad nisam izgalebo prije muže. Ostavim mliko na šamedlu, pa potrk iz volarice, da vidim jel Albe gori, jel ga finansi vijaju. Vidim komšiju, stoji nasrid avlije i upačijo prst u moj salaš. Nedo Bog, da ne gorim ja!

- Šta je, Albe? Jedanajst ti apostola! (Judu nisam računio) Da te onibus nije trefijo?

- Kaki onibus! Televizor!

- Pa da ti televizor ko tramvaj, pa da ti pavo na tintaru, ne bi toliko urliko!

- Skuplje žito!

- Tebi je stvarno televizor pavo na time! I to s tavana - sažalno zamašem glavom, ko konj sitaš.

- Trči upali televizor da vidiš. Naš Srbijanac utuko u glavu bosanskom Srbinu da ispušti sve plave šepice!

- Ta vidiš sam, pa šta?

- Kako "pa šta"? Pa ti stvarno ništa ne razumiš!

- Šta tu ima da se razumi? Da nisu naftu potrošili na tenkove, imali bi nafte da ji najedared oslobode. Moš mislit. Još njim samo desetak priteklo. Kažem ja tebi: otežu istovar ko Ciganče hoćijak!

- E moj komšo! Vako se praviš pametan, al ne razumiš glavnu stvar. Pa jesil čuvo da se priko Beograda vraćaju u Zagreb da bi otaleg joped došli u Sarajevo, di su na poslitku i povacani. Šta misliš, koliko li ćemo sad dobit nafte od Unproforaca?

- Stani, Albe! Po tvojem jesapu, to je bijo dobar poso, jel da? A vidiš, kad ja prokontam, ako je već tako, ja bi napravijo puno bolji. Jeste da i ovo nije za baciti. Na koncu, puno bi bilo jeptinije da su te klinrove puštili u

svoje jedinice, al šta ćeš. Nismo mi za tako visoku politiku. Kad bi se ja pito, ne kad bi se pito, već kad bi moro colovat trošak te čitave komendije, al da prostiš, to je ozbiljna komendija, barem za one plave šepicaše, deklem, ja bi vako uradijo: davo bi po koju krajcaru momcima (plavošepicašima) koji su čuvali bandere i gromobrane i puštijo ji mili moji kud koji, pa nek se jave u svoje šepicaške jedinice, a ako su taki zecovi, da se ne znadu starat o sebi, nek pakuju bućor i ajd u očin tamo odakleg su i došli.

- E moj komšo - sad će Albe ko konj sitaš - nikad od tebe neće bit dobar Čivut ni trgovac. Pa šta misliš koliko će žita i kuruza, nafte i kugalja dobit Bosanac? To ti je trgovina. Samo ne znam jesul išli na kilažu, jal đuture po komadu?

- Ne znam, možda ne bi upalilo, al da sam ja trgovac, napravijo bi bolji poso. Sad, Bosancu bi već platijo cinu u žitu, a znam da se ti tom raduješ, jel biće veća cina, al bi mu utrapijo i cincokret. Kad harcuje nek plaća. So? Kaka so? Pa to je u Madžarskoj jeptinije. Neg bi ja i ovim međunarodnjacima bolji poso napravijo.

- Ta kaki! Da te čujem! Sav sam se pritvorijo u uvo! Da se u tebi mentalno nije rodijo Čivut?

- Samo se ti prdači! A sad sidi,

zini i slušaj! Jel to je bila moja paorska pamet kući, pa ako se ne znaš starat o sebi, nek te čuva tvoja mama, al vako, al vako, kad već idu priko Beograda, to je sasma drugo!

- Šta drugo?

- Pa to vidiš, ja bi ji poslo vako: Bukurešt, Sofija, Atina, pa do albanske granice jel priko još nije cigurno. Logistička, što bi kazli jezičarska potpačivanja još nisu cigurna.

- Da i šta bi s njima na albanskoj granici?

- Ništa. Naranijo ji i napojio o grčkom trošku, a na koncu, oni su i tako članovi Jevrope, pa nek njim naplate cek. Tako bi ji puštijo da po dana lituju na grčkom moru, a ondak ji istim putom vratijo za Moskvu.

- Pa ti nisi sastavljen! Šta će u Moskvi?

- Kako šta će? Rusi bi ji pravo s grčkog mora poslali u Sibir na skijanje - jel, po dobrom starom da ne kažem Staljinovom običaju. E sad, možda bi u obzir došla još i trgovina s Japanom, pa da priko Tokija lete, el da se priko Kamčatke vrata za Vašington, pogotovo onaj Klinton i onaj Varen, što izgleda ko grobljar znadu koji di spada. Kažem ja tebi: neće tu bit reda dok nas oni ne srede, što bi tijo kasti, dok oni ne dovedu svaku ovcu na svoje jasje.

- Dobro de. I šta bi s otim postigo?

- Kako šta bi? Pa kad bi onom faraonu Butrosu ispostavijo račun, baš bi me bilo briga za sankcije, a koliko Bosance poznam, ta znam ji još kad su kod mog baće dolazili čoprativno kuruz brati, ovo njim neće bit jedini - što bi kazli učeni-graf.

- Čuješ hej, s tobom sam! Hajd da podilimo hasnu!

